

**NA RUKANINA NINA PAPI
A SAMUEL**
**Na Vuresi Makaliana Na
Omea Ara Marea Tana Papi
Iani**

Na Rukanina Nina Papi a Samuel aia na papabona moa **Na Kesanina Nina Papi a Samuel**. Mi tana papi iani e totu na turupatuna tana tagu a David e taovia tsapakae, ma na idana tsotsodo e ida e tagaovi kaputia na Juda tabana iata (Lova 1-4), mi muri, me tagaovi kaputia na butona na momoru popono, kolugotoa na Israel tabana i vava (Lova 5-24). E vuresi makalia laka e koegua vaga a David, rongona aia e ngaoa ke pabo babâ na verana me ke kakaisia nina aqotagao, te e gini rota na vailabu koluaqira na gala: igira visana i laoqira gana verakolu segeni nogo, migira goto na tinoni ni veratavosi. E labavulagia i laona na turupatu iani laka a David aia kesa na mane e tutunina kakai me padaloki sosongolia God, me dona sosongo goto na raqasaiaqira nina tinoni kara totukakai kalavata i konina. Me labavulagigotoa laka visana kalina aia e dona na tsogori pukaliaqira na tinoni, me tamigotoa na nauana na sasi loki sosongo rongona ke muria na tobana segeni me ke paboginia nina tangisoa. Mi kalina a Natan nina propete na Taovia e adikae vania nina sasi, maia David e tau tiapoia, me koevulagia nina sasi, me tabea moa na kede koegua aia God ke sauvania.

Igira na tinoni ni Israel ara padaloki sosongolia na maurina ma nina aqoaqo a David, mi murina kalina igira ara totu tana rota loki mara amesi sosongolia kara tamanina goto kesa na taovia tsapakae, mara ngaoa aia ke “kesa na dalena a David” papadana ke kesa ke usuli saikesalia na sasagana aia.

Na Omea Ara Totu Tana Papi Iani

Taguna a David e tagaovi kaputia na Juda 1:1-4:12

Taguna a David e tagaovi kaputia na Israel popono 5:1-24:25

- a. Na tuturigana nina aqo 5:1-10:19
- b. A David ma ko Batseba 11:1-12:25
- c. Na rota loki ma na omea utugana 12:26-20:26
- d. Na susuina nina aqo 21:1-24:25

A David e Rongomia na Mateana a Saul

¹ Mi murina na mateana a Saul, maia David e visumai talu tana vailabu i tana e tangomana i koniqira na Amalek, me totu i Siklag i laona e ruka na dani. ² Mi tana dani ngana, me kesa na mane e maitsau i tana, talu tana nauna i tana e totu nina valepolo a Saul. Maia e ratsia na polona, me moloa na papasa i lovana gana ke gini sauvulagia laka aia e melu sosongo. Me ba laba i konina a David, me tsuporu tsuna tana kao i matana tana kukuni. ³ Maia David e veisua na mane ia, “?Laka iava vaga o talumai igoe?”

Maia e tsarivania, “Inau au tsogoligi tania niqira nauna na tototu igira na Israel.”

⁴ Ma David e tsaria, “?Laka nagua e laba? Ko turupatumai vaniau.”

Maia e gokovisu vania a David me tsaria, “Nimami mane vaumate ara viri tsogo tania na vailabu, mara danga sosongo na vidamami ara mate. Mi kaira goto a Saul ma Jonatan na dalena ara ka mate goto.”

⁵ Ma David e veisuâ, “?E koegua vaga ti o dona igoe laka ara ka mate kaira a Saul ma Jonatan?”

⁶ Ma na mane e gokovisu me tsaria, “Inau au totu nogo i kelana na Vungavunga Gilboa, mau reia a Saul e gini tsotso varara nina bao, mau reigotoa laka igira na gala ara sage tana ose kolugira niqira terê ara maimai varangi nogo i konina. ⁷ Mi muri, maia Saul e pilomai me reiau inau, me soaau. Minau au tsarivania, ‘Eo, taovia.’ ⁸ Maia e veisua laka asei inau, minau au tsarivania laka inau kesa na Amalek. ⁹ Mi tana maia e tsarivaniau, ‘!Ko mai ieni mo ko labumatesiau! Inau au boka seko sosongo nogo, me varangi nogo kau mate.’ ¹⁰ Minau au tû mau ba varangi i konina mau labumatesia, rongona au dona nogo laka sauba ke puka lê moa me ke mate. Mi muri minau au adiligia nina kepi taovia i lovana ma na bore i limana, mau adimaigira vanigo taovia.”

¹¹ Ma David e ratsia na polona tana melu loki, migira sui lakalaka goto nina mane ara totu kolua ara nauvaganana goto. ¹² Mara melu mara tangitangi mara tsoni vitoaqira segeni poi tsau tana ngulavi tana ka rongoqira a Saul ma Jonatan, mi tana rongona goto ara danga sosongo

na Israel, igira nina tinoni nogo na Taovia, ara mate tana vailabu.

¹³ Ma David e veisuâ na borau aia e adituru-patu mai vania, "?Laka na ava vaga igoe?"

Maia e gokovisu vania me tsaria, "Inau na Amalek, mau totu moa i veramu igoe."

¹⁴ Ma David e veisuagotoa, "?Egua vaga igoe ti o tau matagu na labumatesiana na taovia tsapakae aia nogo na Taovia e vili segeni nogoa?"

¹⁵ Mi tana, ma David e soamaia kesa nina mane me ketsalia, "!Ko labumatesia!" Ma na mane ia e labua na Amalek ia me mate, ¹⁶ ma David e tsarivania na Amalek, "Igoe segenimu nogo o tsukia te e laba vanigo na omea iani. Eo, igoe nogo o kede segenimu kalina o tsarivulagia laka igoe nogo o labumatesia na taovia tsapakae, aia nogo na Taovia e vili segeni nogoa."

A David e Tangisikaira a Saul ma Jonatan

¹⁷ Ma David e teâ kesa na linge na tangitangi tana ka rongoqira a Saul ma Jonatan na dalena, ¹⁸ me moloketsa kara sasaniginigira na tinoni sui tana Juda. Ma na linge iani ara maret sunanogoa tana Nina Papi a Jasar.

¹⁹ "!I kelana na tetena ni Israel ara ka ba mate kaira gada ida loki!

!Mara puka lê sui igira nida mane vaumate malagai!

²⁰ Kamu laka na ba tsarivulagiana tana vera ni Gat,

se tana sautu loki i Askelon.

Kara tau gini mage igira na daki ni Pilistia;

ma kara tau magemage loki na daleqira daki
igira na ponotoba.

21 “!Ke tau goto tumu sa usa se ke puka sa kolobu
i kelaqira na tetena ni Gilboa;

me ke tau goto vovo dato sa omea i laona nina
uta!

Rongona niqira tako igira na malagai ara tsaro
lê tana vangamâ;

mara tau kiki nogo ninaginia na oela nina tako
a Saul.

22 Nina pipili a Jonatan e vo savi,

ma nina isi a Saul e tau goto gaea kesa,

ara ka labu pukaligira igira na mane susuliga,
mara ka matesigira na gala.

23 “A Saul ma Jonatan, ara padalokikaira mara
galuvekaira sosongo;

kaira ara ka totusai tana mauri, mara ka totusai
goto tana mate;

kaira ara ka tsaku liusigira bâ na manuloki, mara
ka susuliga liusigira bâ na laeone.

24 “!Igamu na daki ni Israel kamu tangisia a Saul!

Aia e sageli vanigamu na polo sagesage tsitsi-
marara loki matena

me inilauginigamu na vatu angaanga ma na
qolumila.

25 “Igira na mane vaumate malagai ara puka
nogo,

ara mate sui tana vailabu.

Maia goto a Jonatan e tsaro mate Lê tana tetena.

²⁶ “!Au ngangaisi sosongoligo igoe Jonatan na kulaqu;
au padaloki sosongoligo igoe!
Migoe o galuve sosongoliau,
loki liusia bâ niqira galuve na daki.

²⁷ “Igira na mane vaumate malagai ara puka nogo,
ma gaqira sagore ara viri tsaro bamai lê.”

2

Ara Molokaea a David Ke Lia na Taovia Tsapakae Tana Juda

¹ Mi murina ia, ma David e veisuâ na Taovia, “?Laka igoe o ngaoa kau visutugua tana Juda?”

Ma na Taovia e gokovisu me tsarivania, “Eo.”

Ma David e veisuagotoa, “?Miava tana kau bâ?”

Ma na Taovia e tsarivania, “Ko bâ i Hebron.”

² Maia David e tû me vano i Hebron kolukaira ruka na tauna: kaira ko Ahinoam na daki ni Jesreel, ma ko Abigail na tinamatena a Nabal, aia na daki ni Karmel. ³ Maia e adigira goto igira nina mane kolugira goto niqira tamadale, mara ba totu tana vera polipolia i Hebron. ⁴ Mi muri, migira na tinoni ni Juda ara mai i Hebron, mara ninaginia a David na oela maia e lia na taovia tsapakae tana Juda.

Mi kalina a David e rongomia laka igira na tinoni ni Jabel tana Gilead ara qilunogoa a Saul,

⁵ maia e molovanogira visana na mane kara bâ i tana kolua na goko iani: “Na Taovia ke tabugamu rongona igamu amu sauvulagia laka

amu padalokia a Saul nimui taovia tsapakae, mamu qiludoua. ⁶ Mi kalina ia, maia na Taovia segenina nogo ke doulaka vanigamu me ke mana vanigamu. Minau goto sauba kau dou vanigamu rongona na omea dou igamu amu naua. ⁷ !Kamu tukakai ma kamu malagai dou! A Saul nimui taovia tsapakae e mate nogo, migira na tinoni ni Juda ara ninaginiau na oela mau lia nogo niqira taovia tsapakae.”

A Isboset e Lia na Taovia Tsapakae Tana Israel

⁸ A Abner na dalena a Ner, niqira taovia tagao igira nina mane vaumate a Saul, aia e tsogo kolunogoa a Isboset na dalena a Saul, mara ka ba savu nogo tana Kô Jordan mara ka vano i Mahanaim. ⁹ Mi tana ma Abner e tû me molokaea a Isboset ke lia na taovia tsapakae tana butona vera ni Gilead, mi Aser, mi Jesreel, mi Epraim mi Benjamin, mi laona na Israel popono. ¹⁰ A Isboset e vati sangavulu na ngalitupana kalina aia e lia na taovia tsapakae tana Israel, me tagao i laona e ruka na ngalitupa.

Migira moa na puku i konina a Juda ara totu kalavata i konina a David, ¹¹ maia David e tagao i Hebron tana Juda i laona e vitu ngalitupa me kesa turina.

Na Vailabu i Ka Gaqira Levu na Israel ma na Juda

¹² Ma Abner migira nina mane sasanga a Isboset ara mololea i Mahanaim, mara vano tana verabau ni Gibeon. ¹³ Maia Joab, aia na dalena ko Seruia, kolugira goto visana nina mane sasanga a David, ara ba tsodogira kesa tana

maomao. Mi tana migira sui ara totupuka i lao, kesa alaala kesa tabana na maomao ia me kesa alaala ara totu i tabana. ¹⁴ Ma Abner e tû me tsarivania a Joab, “Ida kaita ma ka viligira ke visana nida mane vaolu tana ka nida alaala segeni, ma kara vaitovogi na gini vailabu na isi.”

Ma Joab e tsaria, “E doua. Ida ma ka naua.”

¹⁵ Bâ, mara tû igira sangavulu ruka na mane tana puku ni Benjamin, mara mai tana asana a Isboset na dalena a Saul, mara vailabugi kolugira sangavulu ruka nina mane a David. ¹⁶ Me pipi kesa vidaqira e tangolia na lovana gana vailabu kolu, me tsukulagini bâ nina isi i katsarana, me vaga ia, mi tugira sui rukapatu vati na mane ara tu puka sui kesa moa kalina mara tu mate. Bâ, mi tu tana dani ia mara soaginia na nauna ia tana Gibeon “Na Poi na Isi.”

¹⁷ Mi tana e taratsi kesa na vailabu loki, migira nina mane a David ara tuliusia a Abner migira na Israel. ¹⁸ Mi tugira tolu na dalena ko Seruia ara tu totu tana: tugira nogo a Joab, ma Abisai ma Asahel. Maia Asahel e dona ke ulo tsaku vaga moa kesa na dia* atsi, ¹⁹ me tuturiga na takuviana a Abner, me ulo goto bâ saikesa i konina. ²⁰ Ma Abner e morovisu me tsaria, “? Laka a Asahel nogoria igoe?”

Maia e gokovisu me tsaria, “Eo.”

²¹ Ma Abner e tsarivania, “!Mololea na takuviaqu inau! Ko ulotsari murina sa vidaqira na mane vaumate gira mo ko laua na omea i konina aia.” Ma Asahel e takuvi tsaria babâ

* **2:18** 2:18 “na dia” Aia e kesa na vatana na tuavati ara totu tana vera bisi i mao, mara dona na tsotso kakai kalina ara ulo.

moa. ²² Me kesa goto kalina a Abner e tsarivania, "Mololea na takuviaqu inau! ?Rongona gua ti o turuginiau inau kau labumatesigo? !Me ti vaga kau matesigo igoe, me sauba e utu goto inau kau laba i matana a Joab na kulamu!" ²³ Ma Asahel e tau goto mololea na takuvi tsariana a Abner; bâ, ma Abner e sualaginivisua nina bao me baoginia na tobana a Asahel me rutsu laba saikesa i gotuna. Ma Asahel e pukatsuna i lao me mate saikesa, migira sui ara liu mai tana nauna ia ara tutû mara tau goto aligiri.

²⁴ Mi kaira moa a Joab ma Abisai ara ka takuvi tsaria a Abner, mi tana sû na aso kaira ara ka ba tsau tana tetena ni Ama, aia e totu tabana i longa i Gia tana sautu e liu bâ tana kaomate ni Gibeon. ²⁵ Migira na mane tana puku konina a Benjamin ara mai mara totupolia a Abner, mara tû palatete tana sasaqira i kelana kesa na tetena. ²⁶ Ma Abner e tû me gu bâ vania a Joab me tsaria, "?Laka sauba ka ka vailabu saviliu babâ moa kaita? ?Laka o tau reigadovia igoe ti vaga kaita ka nauvaganana babâ moa ia me sauba ke seko sosongo nomoa? Migami gamu verakolu segeni moa igoe. ?Me sauba ke oka koegua sagata ti ko ketsaligira nimu mane kara mololea na takuviamami igami?"

²⁷ Ma Joab e gokovisu me tsarivania, "Inau au gini vatsa tana asana na God mamauri, laka ti igoe ko tau nogo gokokapusia, migira niqu mane inau sauba kara takuvigamu babâ moa poi ke tsau tana matsaraka ke dani." ²⁸ Mi tana, ma Joab e uvia nina tavuli vaga na papadana vanigira nina mane kara laka goto na takuviaqira na

Israel; bâ, mi tana e sui na vailabugi.

²⁹ Ma Abner kolugira nina mane ara ala liu bâ tana poi Jordan tana bongi popono; mara tulusavu tana Kô Jordan, mara vanovano babâ moa tana matsaraka popono na dani i muri, te ara ba labavisutugu i Mahanaim.

³⁰ Mi kalina a Joab migira nina mane ara mololea na takuviaqira, mara tsodovulagia laka ara sangavulu siu moa na vidaqira ara mate, mara tau moa tsokosai kolua a Asahel. ³¹ Migira nina mane a David ara matesigira ara 360 nina mane a Abner ara talu tana puku konina a Benjamin. ³² Ma Joab migira nina mane ara ba adia na konina a Asahel, mara ba qilua tana vatulumana na tamana i Betlehem. Mi muri migira ara alavano tana bongi popono, mi tana matsaraka rovorovo te ara ba tsau tugua i Hebron.

3

¹ Ma na vailabugi e babâ oka sosongo i ka levugaqira na alaala na mane vaumate ara sanga tabana tana vungu konina a Saul, migira ara sanga tabana konina a David. Ma David e susuliga babâ moa, migira ara sanga tabana tana vungu konina a Saul ara maluku babâ.

Igira na Dalena a David

² Ara tu ono na dalena mane a David ara tu botsa vaitsarimurigi kalina a David e totu moa i Hebron: tugira nogo a Amnon na kesanina dalena ma na tinana aia ko Ahinoam ni Jesreel; ³ ma Sileab, na rukanina ma na tinana aia ko Abigail na tinamatena a Nabol ni Karmel; ma

na tolunina a Absalom, ma na tinana aia ko Maaka na dalena a Talmai na taovia tsapakae ni Gesur; ⁴ na vatinina a Adonija, ma na tinana aia ko Hagit; na tsegenina a Sepatia, ma na tinana aia ko Abital; ⁵ ma na ononina a Itream, ma na tinana aia ko Eglal. Tugira sui na dalena mane tugirani ara tu botsa sui i Hebron.

A Abner e Ba Sanga Tabana Konina a David

⁶ Mi kalina e babâ moa na vailabugi i ka levugaqira nina alaala a David, ma na alaala ara sanga tabana tana vungu konina a Saul, me tangiloki babâ ganarongo a Abner i laoqira igira ara muria a Saul.

⁷ Mi kesa dani ma Isboset na dalena a Saul e tû me kelivania a Abner laka aia e maturu kolua kesa vidaqira na savana lê a Saul, aia ko Rispa na soana, na dalena a Aia. ⁸ Me gini kore loki sosongo a Abner kalina e rongomia na goko vaga ia, me gudato me tsarivania a Isboset, “? O pada igoe laka na pai ni Juda inau? E tu mai nogo tana tuturigana, minau au totukakai sailagi i konina a Saul na tamamu migira goto na tasina ma na kulana, minau nogo au maurisigo igoe tania na limana a David. !Mi dani eni migoe o tû mo keli vaniau laka au sasi kolua kesa na daki! ⁹⁻¹⁰ Na Taovia e veke vaninogoa a David laka sauba aia ke adiligia na susuligana na aqotagao tania a Saul migira na dalena, me ke molokaea a David ke lia na taovia tsapakae kaputikaira sui na Israel ma na Juda, ke tû kesa tabana butona momoru me ke tsau bâ i tabana. Mi kalina ia, God nogo ke labumatesiau inau ti vaga inau kau tau manalivania na omea aia e vekea!” ¹¹ Mi

tana, ma Isboset e tau goto tsonia sa tsaqina goko rongona e mataguni sosongolia a Abner.

¹² Ma Abner e tû me molovanogira visana nina mane adigoko i konina a David aia e totu moa i Hebron gana ke tsarivania, “?Asei sauba ke tagaovi kaputia na butona kao popono iani? E dou ti kaita ka patagokona sai, minau sauba kau sangago mo ko tangolia na Israel popono.”

¹³ Ma David e tsaria, “E dou! Inau sauba kau patagokona sai kolugo, me kesa moa na omea au ngaoa i konimu: laka nimu aqo igoe ko adimai vaniau ko Mikal na dalena a Saul kalina ko mai reiau.” ¹⁴ Ma David e molovanogira goto visana na mane adigoko kara ba laba i konina a Isboset ma kara tsarivania, “Ko molovisumai vaniau ko Mikal na tauqu, aia au voligininogoa na turina na kokoraqira kesa sangatu na mane ni Pilistia gana kau taugâ.” ¹⁵ Ma Isboset e tû me ba adiligia ko Mikal tania a Paltiel na tauna, aia na dalena a Lais. ¹⁶ Ma Paltiel e ngangai me tsarimurina ko Mikal poi e ba tsau tana vera ni Bahurim. Mi tana ma Abner e tsarivania, “Ko visu moa i vera.” Maia e visu.

¹⁷ Ma Abner e liu bâ i koniqira igira na ida tana Israel me tsarivanigira, “E oka sosongo nogo igamu amu ngaoa a David ke lia nimui taovia tsapakae. ¹⁸ Ma na tagu dou saikesa vanigamu nogo kalina ia. Kamu padatugua laka na Taovia e tsaria na goko vaga iani: ‘Inau sauba kau gini aqo a David niqu maneaoqo ti kau laumaurisigira niqu tinoni ni Israel tania na limaqira na Pilistia, migira sui gaqira gala tavosi goto.’ ” ¹⁹ Ma Abner e ba goko vanigira goto na tinoni tana

puku konina a Benjamin, mi muri maia e vano i Hebron ke tsarivania a David na omea igira na tinoni ni Benjamin mi Israel ara tabenogoa na nauana.

20 Mi kalina a Abner kolugira ara rukapatu nina mane ara mai tsau i konina a David, maia David e naua kesa na mutsasai kolugira.

21 Mara mutsa sui ma Abner e tû me tsarivania a David, "Kalina nogo ia inau sauba kau vano ma kau soasaigira na tinoni sui ni Israel ma kara tamivanigo ko lia niqira taovia tsapakae. Mi tana migoe sauba ko adia na omea o ngaoa, mo ko tagaovi kaputia na butona momoru popono." Ma David e moloa a Abner ke visu tana rago, me ke tau goto laba vania sa omea seko.

A Joab e Labumatesia a Abner

22 Tau oka i muri maia Joab kolugira goto nina mane sasanga a David ara visumai talu tana vailabu, mara adimaia kolugira danga na omea ara laugira tana vailabu. Mi tana tagu ia, ma Abner e tau nogo totu kolua a David i Hebron, rongona a David e molovanonogoa tana rago.

23 Mi kalina a Joab ma nina mane ara labamai i vera, ma Joab e rongomia laka a Abner e mai na tsigoviana a David na taovia tsapakae, me laka a David e molovanonogoa tana rago. **24** Bâ, ma Joab e kore me tû me vano i konina na taovia tsapakae me tsarivania, "?Nagua vaga o naua igoe? A Abner e maitsau nogo i konimu. ?Me rongona gua ti igoe o tamivania ke vano lê vaga ia? **25** !Igoe o dona nogo laka aia e gini mai ieni rongona moa ke perobulesigo, me ke donaginia

pipi na omea igoe o naua me pipi tana nauna o vano!"

²⁶ Mi kalina a Joab e mololea na valena a David, maia e molovanogira visana na mane adigoko kara adivisumaia a Abner. Migira ara ba tsodoa tana tuyu i Sira mara adivisumaia; maia David e tau saikesa donaginia na omea ara naua igira. ²⁷ Mi kalina a Abner e maitsau tugua i Hebron, ma Joab e adi bâ segenina ligisana na matsapakapuna na vera, vaga moa ti e ngaoa laka ke goko kolusegenia, mi tana maia e adia nina isi me touginia na tobana, me matesiginia a Abner rongona aia nogo e labumatesia a Asahel na kulana. ²⁸ Mi kalina a David e rongomia na omea vaga ia e laba, maia e tsaria, "Na Taovia e donagininogoa laka inau kolugira goto niqu tinoni, igami ami tau gini loaga na mateana a Abner. ²⁹ !Ma na kedena ke gado i konina a Joab ma nina vungu popono! !I laona pipi na vatavata ke botsamai sauba ke kesa na mane i laona na vungu i konina aia ke tsodoa na saqere vora, se na mudo, se ke labe lê me ke tugua moa na nauana niqira aqo na daki, se ke mate tana vailabu, se ke tau tugua gana mutsa!" ³⁰ Maia nogo e vaga kalina kaira a Joab ma Abisai na kulana ara ka tangotugu i konina a Abner rongona aia e labumatesia a Asahel ka kulaqira tana vailabu i Gibeon.

Ara Qilua a Abner

³¹ Mi muria maia David e ketsalia a Joab migira goto nina mane kara ratsivotâ na polo-

qira, ma kara sagelia na polo baubau* papadana na padasavi, ma kara tangisia a Abner. Mi tana vano na veiqilu ma David na taovia tsapakae segenina nogo e tsatsari bâ i murina na tsatsaborona. ³² Mara qilua a Abner i Hebron, ma na taovia tsapakae e tangitangi loki tana qiluna a Abner, migira sui goto na toga ara nauvaganana goto ia. ³³ Ma David e teâ kesa na linge na tangitangi vania a Abner me tsaria:

“?Laka e ulagamu igoe a Abner ko mate vaga na bule?

³⁴ !Na limamu ara tau goto sorisaikaira, Mara tau goto sorisaikaira na tuamu; Mo mate vaga moa kesa na tinoni ara labua igira na tinoni vanga labupoi!”

Mi tana migira na toga ara tuturiga tugua na tangitangi.

³⁵ Mi tana dani popono ia, migira na tinoni ara raiginia a David laka ke mutsa, maia David e gini vatsa me tsaria, “!God ke labumatesiau inau ti kau gania sa omea ti ke sui na dani i dani eni!”

³⁶ Migira sui ara rongomia a David e goko vaga ia, mara rongomingaoa, mara reingaogotoa pipi sui na omea a David e naugira. ³⁷ Migira sui nina toga a David migira goto na toga sui tana Israel ara padagadovia laka na taovia tsapakae e tau sangasage i laona na mateana a Abner. ³⁸ Ma na taovia tsapakae e tsarivanigira nina mane sasanga, “?Laka igamu amu tau reigadovia laka i dani eni nogo e mate kesa na ida loki tana Israel?

* **3:31** 3:31 “na polo baubau” Aia na vatana na polo ara sagelia na papadana na melu ma na padasavi.

39 Atsa moa ti inau na taovia tsapakae God e viginogoa, minau goto au vatsangia na maluku i dani eni, rongona ka niqira sasaga tabaru kaira na dalena ko Seruia ara ka ngoliginiau sosongo inau. !Na Taovia segenina nogo ke kedekaira na vanga labumate kaira, vaga nogo e tugua na omea kaira ara ka naua!"

4

Ara Matesia a Isboset

1 Mi kalina a Isboset na dalena a Saul e rongomia laka ara labumatesinogoa a Abner i Hebron, maia e matagu loki sosongo, migira sui na tinoni tana Israel e pono na tobaqira rongona ara tau donaginia nagua sauba ke laba. **2** Mi tana tagu ia ara ka ruka nina mane sasanga a Isboset ara ka ida vanigira kesa na alaala na labunovoti tinoni, kaira nogo a Baana ma Rekab, na dalena a Rimon ni Beerot tana puku i konina a Benjamin. Migira na Beerot ara tsokosaigira vaga kesa goto na turina na puku i konina a Benjamin. **3** Migira na tinoni ara totu ida nogo i Beerot ara tsogovano i Gitaim i sau, mi tana nogo ara totu tsau mai i dani eni.

4 Me kesa goto na kukuana a Saul aia nogo a Mepiboset na dalena a Jonatan, me tsege moa na ngalitupana kalina ara ka mate kaira a Saul ma Jonatan. Mi kalina na turupatuna ka mateaqira e talumai tana verabau ni Jesreel, maia na daki e kutia na baka ia e tulangikaea laka ke tsogo kolua; mi kalina aia e gini mavi moa na tsogo me pukalia me gini labe.

⁵ Mi kaira a Rekab ma Baana ara ka aligiri na vano tana valena a Isboset, mara ka ba tsau i tana gana ngongo na niaso vota kalina a Isboset e mango. ⁶ Ma na daki e reitutugu matsapa e parâ na maturu kalina aia e labududusigira na uiti me maturu toto, te ara ka tangomana kaira a Rekab ma Baana na sage dodo bâ i vale. ⁷ Mi kalina ara ka totu nogo i laona na vale, mara ka ba sage i laona nina voki na maturu a Isboset i tana aia e tsaro me maturu mate, mara ka ba labumatesia. Mi muri mara ka kurikutiligia na lovana mara ka adia, mi tana bongi popono ia kaira ara ka liu tsapatugu bâ tana Poi Jordan. ⁸ Mara ka ba tsau i Hebron, mara ka ba saua na lovana a Isboset vania a David na taovia tsapakae mara tsarivania, “De, iani nogo na lovana a Isboset na dalena a Saul gamu gala, aia e tovoa laka ke labumatesigo igoe. Mi dani eni nogo na Taovia e tamivanigo ko tangotugumu i konina a Saul migira na kukuana.”

⁹ Ma David e tsarivanikaira, “!Inau au gini vatsa tana asana na Taovia mamauri, aia nogo e maurisiau tanigira pipi na omea seko sui! ¹⁰ Aia na mane e adigoko mai vaniau i Siklag, me turupatuna vaniau na mateana a Saul, e padâ laka aia e adimai vaniau sa turupatu dou. Minau au tangolia mau tsarivanigira kara matesia. !Aia nogo na vovolina au sauvania tana rongona nina turupatu dou aia! ¹¹ !Me sauba ke seko sosongo goto bâ vanikaira na mane seko karani ara ka labumatesia kesa na mane dou e mamaturu rago tana valena segeni! !Mi kalina ia inau sauba kau tangotuguna aia i ka konimui nogo kagamu

rongona amu ka labumatesia aia, me sauba kau adiligikagamu tania na barangengo!” ¹² Ma David e tû me ketsaligira nina mane vaumate kara labumatesikaira a Rekab ma Baana, migira ara kuri kutiligia ka limaqira ma ka tuaqira, mara tsauraginikaegira i ligisana na maomao i Hebron. Mi muri, mara adia na lovana a Isboset mara ba qilua tana vatulumana a Abner i tana i Hebron.

5

A David e Lia na Taovia Tsapakae Tana Israel ma na Juda

(1 Turupatu Dato 11:1-9; 14:1-7)

¹ Mi muri, migira sui lakalaka na puku tana Israel ara ba laba i konina a David i Hebron mara tsarivania, “Igami sui na gabumu nogo igoe. ² I votangana, kalina a Saul e taovia tsapakae moa vanigita, migoe nogo o raqagira na toga ni Israel mara vano tana vailabu, maia na Taovia e vekevanigo nogo laka igoe sauba ko ida vanigira nina tinoni mo ko tagaovigira.”

³ Mi tana, migira sui na ida tana Israel ara mai i Hebron i matana a David na taovia tsapakae. Mara nausaia niqira veke i matana God, laka aia David ke tagaovigira migira kara muridoua nina goko. Mara tû, mara ninaginia a David na oela, maia e lia na taovia tsapakae tana Israel.

⁴ Ma David e tolu sangavulu nogo na ngalitupana kalina aia e lia na taovia tsapakae, me tagao i laona e vati sangavulu ngalitupa. ⁵ E totu talu i Hebron, mi tana e tagaovi kaputia na Juda i laona e vitu na ngalitupa me ono na vula, mi

muri me ba totu i Jerusalem, mi tana e tagaoi kaputia na Israel ma na Juda popono i laona e tolu sangavulu tolu ngalitupa.

⁶ Me kesa dani maia David na taovia tsapakae e aligiri kolugira nina mane, mara ba bokia na verabau ni Jerusalem. Migira na Jebus, igira nogo ara totuvia i tana, ara padâ laka a David e utu ke tangomana na lauana niqira verabau, mara tû mara tsarivania, “Igoe e utu lelê ko sagemai ieni; atsa moa ti igira na koko ma na logu tangomana moa kara tukapusigo.” ⁷ Ma David e ba sage nomoa me laua niqira valekakai i Sion ara barapoliginia na vatu, me tû tana tagu ia me bâ na vera ia ara soaginia na “Verana a David.”

⁸ Mi tana dani ia, ma David e tsarivanigira nina mane, “?Laka visana vidamui igamu amu reisavi sosongoligira na Jebus vaga goto inau, me ke tsau tana labumatesiaqira? Me ti vaga ia, ma kamu liu sage bâ tana sautu na ala kô, ma kamu baginigira na koko ma na logu igira.” Iani nogo na pukuna niqira gokolia ara tsaria, “Na koko ma na logu e utu kara sagemai tana valena na Taovia.”

⁹ Mi murina kalina aia e launogoa niqira valekakai ara barapoliginia na vatu, maia David e ba totuvia me soaginia “Na Verana a David.” Ma David e logoa kesa na verabau polia na valekakai ia tuturiga tana nauna tana ara atsania tabana i longa na tetena. ¹⁰ Ma David e dato susuliga babâ rongona na Taovia God Susuliga Sosongo e totu i konina.

¹¹ Aia Hiram na taovia tsapakae ni Tire e molovanogira visana nina mane adigoko i konina a David; me sauvania danga na kubuna na gai na sida,* kolugira goto na mane kamoda ma na mane katsuvatu, kara ba logovania kesa na valena. ¹² Mi tana, ma David e donagadovia laka na Taovia nogo e molovania ke taovia tsapakae kaputia na Israel popono, me naua me gini susuliga bâ na verana tana rongoqira nina tinoni segeni nogo ia.

¹³ Mi muri, kalina aia e mololea i Hebron me ba totu i Jerusalem, ma David e taugagira goto visana na daki, me adigira goto visana na savana lê me tamanigira visana goto na dalena mane ma na dalena daki. ¹⁴ Migirani nogo na soaqira na dalena ara botsa vania a David i Jerusalem: a Samua, ma Sobab, ma Natan, ma Solomon, ¹⁵ ma Ibhar, ma Elisua, ma Nepeg, ma Japia, ¹⁶ ma Elisama, ma Eliada ma Elipelet.

*A David e Tulusigira na Pilistia
(1 Turupatu Dato 14:8-17)*

¹⁷ Kalina igira na Pilistia ara rongomia laka ara molokaea a David me lia nogo na taovia tsapakae kaputia na Israel popono, migira ara tû mara aligiri na ba tangoliana. Mi kalina a David e rongomi vaganana ia, aia e tû me vano tana nauna ara barapoliginia na vatu. ¹⁸ Migira na Pilistia ara tsau nogo tana Poi ni Repaim mara totuvia. ¹⁹ Ma David e veisuâ na Taovia, “?Egua

* ^{5:11} 5:11 “na gai na sida” Aia e kesa vatana na gaikakai e dato tana vungavunga i Lebanon, mara gini aqo sosongo tana logovale rongona e tau dona na tola tsaku.

laka igoe o ngaoa kau baginigira na Pilistia? ?Me laka igoe sauba ko mologira i limaqua inau?”

Ma na Taovia e gokovisu vania David me tsaria, “!Eo, ko baginigira! !Inau nogo sauba kau mologira i limamu igoe!”

20 Mi tana, ma David e tû, me vano i Baal Perasim me tuliusigira na Pilistia i tana. Me tsaria, “Na Taovia e aqoginiau inau ti au gini liu tsapatugu i levugaqira gaqu gala vaga moa kalina e tave na obo.” Aia na rongona ti ara soaginia tana nauna ia i Baal Perasim.[†] **21** Mi kalina igira na Pilistia ara viri tsogo mara mololegira i tana na titinonina niqira god peropero, ma David migira nina mane ara kalagailigigira.

22 Me tau oka i muri, migira na Pilistia ara visumaitugua tana Poi ni Repaim mara totuvitugua. **23** Me kesa goto kalina a David e lavegoko i konina na Taovia, ma na Taovia e tsarivania, “Laka na baginiaqira ieni. Ko poli bâ i tabana, mi tana ko vangaraua na baginiaqira i ligisaqira na gaina na balsam.[‡] **24** Mi kalina ti ko rongomia na kukutuna na alaala loki ara maimai i kelaqira na gai girani, mi tana ti igoe ko tû mo ko baginigira na Pilistia, rongona inau nogo sauba kau idaida vanigo na tuliusaqira na alaala popono na mane vaumate ni Pilistia.” **25** Ma David e naua moa na omea vaga na Taovia e ketsaliginia, me gini tangomana na tsiavisuaqira na Pilistia tû i Geba me tsau bâ i Geser.

[†] **5:20** 5:20 Na soa Baal Perasim tana goko Hibru e vaga moa ‘Na Taovia na Liutsapatugu.’ [‡] **5:23** 5:23 “na gai na balsam” Aia e kesa vatana na gai e dato tana kaomate me kokonaga na gaina, ma na oela tana vuana ara gini tali tinoni.

6

*Ara Adivanoa i Jerusalem na Bokisi na Taso
(1 Turupatu Dato 13:1-14; 15:25-16:6, 43)*

¹ Me kesa goto kalina aia David e soasaigira nina mane vaumate susuliga bâ tana Israel, ma na dangaqira e tsaulia tolu sangavulu toga na mane, ² maia e vano kolugira i Baala tana Juda kara ba adivisumaia nina Bokisi na Taso God, i tana e totu na asana na Taovia Susuliga aia e totukae tana sasana i kelana na rapoqira na angelo. ³ Ara ba adia tana valena a Abinadab e totu i kelana na tetena, mara molokaea kesa tana terê vaolu. Mi kaira a Usa ma Ahio na dalena a Abinadab, ara ka matalia na terê ia, ⁴ maia Ahio e idaida. ⁵ Ma David migira sui na Israel ara totu kolua ara gagavai mara lilinge tana susuligaqira popono gana na tsonikaeana na Taovia. Mara taigira niqira itai tatangi, ma niqira tuqulu, ma niqira kuku, mara rekesia niqira tsetsê.

⁶ Mi kalina igira ara maitsau tana nauna ara labududusigira nina uiti a Nakon, migira na buluka ara raqa terê ara tubulagi, maia Usa e tsaku e tabekaea na Bokisi na Taso ke tau puka. ⁷ Mi tana tagu tsotsodo nogo ia, ma na Taovia God e kore loki vania a Usa me labumatesia rongona aia e tavongani pele bâ na Bokisi na Taso. Ma Usa e mate nogo i tana ligisana na Bokisi na Taso, ⁸ maia nogoria na rongona ti e tû tana tagu ia me bâ mara soaginia tana nauna ia i Peres Usa.* Me gini momosa sosongo tobana a David rongona na Taovia e keda a Usa tana nina kore loki.

* **6:8** 6:8 Na soa Peres Usa tana goko Hibru e vaga moa ‘gana kede a Usa.’

⁹ Mi muri, ma David e matagunia na Taovia me tsaria, “?Sauba kau naukoeguania inau ti kau adi bâ na Bokisi na Taso i Jerusalem kalina e vaga ia?” ¹⁰ Mi tana e padâ ke tau goto adivanoa i Jerusalem; ti aia e tû moa me sobaligi tania na sautu me adivanoa i valena a Obed Edom, aia kesa na tinoni ni Gat. ¹¹ Mi tana nogo e totu na Bokisi na Taso i laona e tolu na vula, maia na Taovia e vangalaka sosongo vania a Obed Edom ma nina tamadale.

¹² Maia David na taovia tsapakae e rongomia laka tana rongona nogo na Bokisi na Taso e totu i valena a Obed Edom te aia na Taovia e vangalaka sosongo vania ma nina tamadale migira sui na omea aia e tamanina. Te e tû a David me vano na adiana na Bokisi na Taso tania na valena a Obed, me ke adivanoa i Jerusalem tana magemage loki. ¹³ Mi kalina igira na mane ara kalagaia na Bokisi na Taso ara idaida ono moa na tsakutua, maia David e ketsaligira kara tû tugua ma kara pitu kalina aia e gini savorikodoputsa kesa na buluka mane me kesa na dalena buluka ara pala manogatinogoa vania na Taovia. ¹⁴ Ma David e gini tivi kesa na sangava na polo vovosi laka, me gavai tana susuligana popono tana tsonikaeana na Taovia. ¹⁵ Mi tana, maia migira sui lakalaka na Israel ara adivanoa na Bokisi na Taso i Jerusalem, mara gugudato tana magemage mara uviuvia niqira tavuli.

¹⁶ Mi kalina ara adisagea na Bokisi na Taso i laona na verabau ia, maia ko Mikal na dalena a Saul e totu i valena me morotsuna bâ tana ovaovana na bisi, me morosia a David na taovia tsapakae e gagavai me tsipudato tana gavai tabu,

ma ko Mikal e parâ na mumuta na reiana. ¹⁷ Migira ara adia na Bokisi na Taso mara ba moloa tana sasana i laona na Valepolo i tana aia David e vangarau manogati vaninogoa. Mi muri, maia e savorigira vania na Taovia na savorikodokodo, ma na sausau tangomana na tinoni kara ganipatâ na turina. ¹⁸ Mi kalina a David e savorigira sui nogo na kodoputsa, maia e tû me tabugira na tinoni tana asana na Taovia Susuliga, ¹⁹ me tuvari mutsa vanigira sui. Pipi na mane ma na daki ni Israel ara tango kesa sivona bredi, me kesa na paparina na velesina buluka kodokodo, me visana goto na vuana uaeni makede. Mi tana, migira sui ara visutugua i veraqira.

²⁰ Mi muri, kalina a David e visu i valena ke ba reigira nina tamadale, maia ko Mikal e tsuna mai na valaleana me tsarivania, “!Na taovia tsapakae ni Israel e tsonikae segenina manana nomoa i dani eni! !Aia e tivi lê moa vaga moa na bule me tau vangamâ i mataqira niqira daki aqo igira nina mane sasanga!”

²¹ Ma David e gokovisu vania me tsaria, “Inau au gavai na mani padalokiana na Taovia, aia e viliau inau na olina nogo na tamamu igoe migira nina vungu, me naua kau lia niqira ida nina tinoni ni Israel. Me sauba nomoa kau gavai babâ moa na mani padalokiana na Taovia, ²² ma sauba kau paluvangamaqu segeni babâ moa, migoe moa sauba ko reipeaau, migira na baka daki girani igoe o gini goko sauba kara padalokiau inau!”

²³ Maia ko Mikal na dalena a Saul e tau goto tamani sa dalena tsau kalina e mate.

7

*Nina Goko a Natan Vania a David
(1 Turupatu Dato 17:1-15)*

¹ Kalina a David na taovia tsapakae e totuvino-goa na valena vaolu, ma na Taovia e tusuvania kesa na tagu na mango rago tanigira sui gana gala. ² Ma na taovia tsapakae e goko vania a Natan na propete me tsaria, “!Ko reia, inau au totuvia kesa na vale dou ara aqosiginia na gai na sida, ma nina Bokisi na Taso God e totu moa i laona kesa na valepolo lê!”

³ Ma Natan e tsarivania a David, “Ko bâ mo ko naua moa na omea o padâ i tobamu, rongona na Taovia nogo e totu kolugo.” ⁴ Bâ, mi tana bongi nogo ia, ma na Taovia e tsarivania a Natan, ⁵ “Ko bâ mo ko tsarivania a David niqu maneaqo, laka inau na Taovia au tsarivania, ‘E tau igoe ko logovaniau na valequ i tana kau totu inau. ⁶ E tû tana tagu inau au laumaurisigira na tinoni ni Israel tania i Ejipt me tsau mai i dani eni, minau au tau nogo totu i laona sa vale tabu dou; au totu moa i laona na valepolo lê mau dulikolugira pipi tana nauna igira ara vano. ⁷ Me pipi tana nauna inau au vano kolugira na tinoni ni Israel, minau au tau goto veisuâ ke kesa vidaqira na ida igira inau nogo au viligira, laka na rongona gua ti igira ara tau vati logovaniau moa sa vale tabu kara aqosiginia na gai na sida.’

⁸ “Me vaga ia, migoe ko ba tsarivania a David niqu maneaqo laka inau nogo na Taovia Susuliga Sosongo au tsarivania, ‘Inau nogo au adiligidigoe tania nimu aqo na reitutugu sipi i laona

na poina, mau molokaego ko tagaovigira niqu tinoni ni Israel. ⁹ Minau au totu kolugo igoe pipi sui tana nauna i tana o liu, mau tuliusigira pipi sui gamu gala kalina igoe o maimai moa i sautu. Me sauba inau kau naua me ke tangiloki bâ na rongomu liusigira na taovia loki sui tana barangengo. ¹⁰⁻¹¹ Mau vilinogoa na nauna i tana kara totu igira niqu tinoni ni Israel, me sauba kara totu kalavata i tana me ke tau goto tangomana ke kesa ke bingi sekoligira, me utu goto kara maiginigira igira na tinoni vanga tangopeke seko vaga ara naua i sau. Inau au vekevanigo laka sauba kau tuliusigira sui gamu gala ma kau sauvanigo kara danga na kukuamu. ¹² Mi kalina ko mate igoe ma kara qilugo kolugira na mumuamu, minau sauba kau molokaea kesa na dalemu segeni nogo igoe ke lia na taovia tsapakae, me sauba kau vaturikakaia na verana. ¹³ Maia nogoria sauba ke logo vaniau kesa niqu valetabu, minau sauba kau naua ma nina puku taovia tsapakae ke totu saviliu na dani ma na dani. ¹⁴ Inau sauba kau lia na tamana, maia sauba ke lia na dalequ. Me ti kalina aia ke sasi, minau sauba kau keda vaga nogo na tamaga e keda na dalena. ¹⁵ Me utu goto kau mololea na galuveana aia vaga au nauvania a Saul, aia inau au molotsunâ rongona igoe ko gini lia na taovia tsapakae. ¹⁶ Me sauba na kukuamu kara vaitugugi babâ, ma kau naua ma na veramu ke totukakai saviliu. Ma nimu puku taovia sauba e utu goto ke sui.' "

¹⁷ Ma Natan e ba turupatuna vania a David pipi sui lakalaka na omea aia God e katevulagi vania.

*Nina Nonginongi a David na Soadouana God
(1 Turupatu Dato 17:16-27)*

¹⁸ Mi tana, ma David na taovia tsapakae e tû me ba sage i laona na Valepolo i tana e totu na Taovia, me totupuka i lao me nonginongi vaga iani, "Taovia God, e tau saikesa ulagaqu inau migira goto niqu tamadale na omea igoe o naunogoa vaniau. ¹⁹ Mi kalina ia, migoe Taovia God, o nauvaniau kesa na omea loki sosongo bâ; igoe o naugotoa na veke kaledira na kukuaqu i laona ke danga na ngalitupa kara mai. !Migoe Taovia God o tamivaniau inau na tinoni lê kau reia na omea iani! ²⁰ !Ma nagua goto tangomana kau tsarivanigo! Igoe o donadouginiau nogo inau nimu maneago. ²¹ Igoe nogo o kilia mo tamia na nauvaniaqu na omea loki sui girani gana moa ko sasaniniau inau. ²² !Taovia God igoe nogo o loki tsapakae! E tagara goto ke kesa ke atsa kolugo igoe; migami ami dona sailagi nogo laka igoe segeni moa o God. ²³ Me tagara goto ke kesa na puku tavosi i lao eni ke atsa kolua na Israel, aia nogo igoe o laumaurisia tania na totu tseka mo naua migira ara lia nimu tinoni segeni nogo igoe. Me gini tangiloki gamu rongo tana barangengo popono rongona na omea loki ma na omea ganataga sui igoe o naunogoa vanigira. Igoe o laumaurisigira nimu tinoni tania i Ejipt, mo tsialigigira na puku tavosi sui ma niqira god peropero, kalina igira nimu tinoni ara maimai moa i sautu. ²⁴ Igoe nogo o viligira na Israel kara lia sailagi nimu tinoni segeni, migoe Taovia o lia nogo niqira God.

²⁵ "Mi kalina ia Taovia God, ko manali

sailaginia na veke igoe o naua tana rongoqu inau migira na kukuaqu, mo ko naugira na omea sui igoe o tsarinogoa laka sauba ko naua. ²⁶ Me sauba ke tangiloki na rongomu, migira na tinoni kara tsarisailaginia, ‘!Na Taovia Susuliga Sosongo aia nogo e God kaputia na Israel pono-pono!’ Me sauba ko naua ma niqo puku taovia tsapakae ke totukakai na dani ma na dani. ²⁷ ! Taovia Susuliga Sosongo, igoe na God ni Israel! Inau au gini malagai na nonginongi vanigo vaga iani, rongona igoe nogo o saulabatigira vaniau inau nimu maneago na omea sui girani, mo tsarinogoa vaniau laka sauba ko naua migira na kukuaqu kara tangolidatoa babâ na aqo taovia tsapakae.

²⁸ “Igoe Taovia God, igoe nogo o God; mara mana sui pipi nimu goko, migoe nogo o veke-vaniau na omea dou sosongo vaga girani. ²⁹ Minau au nongigo igoe ko vangalaka vanigira na kukuaqu gana kara gini totu dou sailagi i matamu igoe. Eo, Taovia God, igoe nogo o veke-vaniau na omea girani, ma nimu vangalaka sauba ke totu sailagi i koniqira na kukuaqu inau na dani ma na dani.”

8

Gana Tangomana a David Tana Vailabu (1 Turupatu Dato 18:1-17)

¹ Me kesa tana tagu i muri, ma David e baginigira tugua na Pilistia me tuliusigira, me tangolia niqira kao.

² Mi muri maia e tuliusigira goto na Moab. Me ketsaligira kara tsaro tana kao i laona ke tolu palatete. Me labumatesigira sui ara totu i laona ruka na palatete, me molo maurisigira igira i laona na tolunina palatete. Migira ara ba totu i vavana nina tagao a David, mara tsoni takesi vania.

³ Mi muri ma David e tuliusigotoa na taovia tsapakae ni Soba tana Siria, aia nogo a Hadadeser na dalena a Rehob, kalina a Hadadeser e vano ke tangolivisua na butona kao ligisana na uluna na Kô Euprates. ⁴ Ma David e tangoligira vitu toga nina mane sage tana ose a Hadadeser, me rukapatu toga nina mane vaumate ara liu lê i lao. Maia e tangoli visugira na ose vaga e tugua moa kara raqagira kesa sangatu na terê, me logusigira sui na ose tavosi.

⁵ Mi kalina igira na Siria ni Damaskus ara molovanoa kesa na alaala na mane vaumate kara ba sangâ a Hadadeser na taovia tsapakae, maia David e baginigira goto me labumatesigira ara rukapatu ruka toga na mane. ⁶ Mi muri, maia e mologira nina mane vaumate kara totu babâ i laona niqira butona kao popono igira na Siria, migira goto na Siria ara totu i vavana nina tagao a David mara tsonitakisi vania. Na Taovia nogo e naua maia David e gini susuliga na tuliusiaqira gana gala pipi moa tana nauna. ⁷ Ma David e laugira sui na tako qolumila ara kalagaia igira nina mane sasanga a Hadadeser me adivanogira i Jerusalem. ⁸ Me adigotoa danga na tapalamila ni Beta mi Berotai, kaira ruka na verabau e

tagaovi kaputikaira a Hadadeser.

⁹ Mi kalina a Toi na taovia tsapakae ni Hamat e rongomia laka a David e tuliusinogoa nina alaala popono na mane vaumate a Hadadeser, ¹⁰ maia e tû me molovanoa a Joram na dalena ke ba reia a David na taovia tsapakae me ke tsonikaea tana rongona aia e tuliusia a Hadadeser, rongona kaira nogo a Hadadeser ma Toi ara ka vaigalagi mara ka vailabugi danga nogo kalina. Ma Joram e adimai vania a David ngiti vangalaka danga na omea ara aqosiginia na qolumila ma na siliva ma na tapalamila. ¹¹ Ma David na taovia tsapakae e adigira, me balogira sui vania na Taovia, kolugira goto na siliva ma na qolumila aia e laugira tana veratavosi aia e tangoligira sui nogo ¹² i Edom, mi Moab, mi Amon, mi Pilistia, mi Amalek, me kolugotoa na turina na omea e laugira tania a Hadadeser.

¹³ Me tangiloki goto bâ ganarongo a David kalina aia e visumai na vailabu i tana e matesigira ara sangavulu alu toga na Edom tana Qou ni Solo. ¹⁴ Maia e mologira nina mane vaumate kara totu babâ moa i laona na Edom popono, migira na tinoni ni tana ara totu i vavana nina tagao a David. Ma na Taovia nogo e naua maia David e gini susuliga na tuliusiqira gana gala pipi moa tana nauna.

¹⁵ A David e tagaovi kaputia na Israel popono me tovoa pipi kalina ke pedegoto me ke pedeatsa vanigira nina tinoni. ¹⁶ Maia Joab na dalena ko Seruia e taovia tagao vanigira na mane vaumate; ma Jehosapat na dalena a Ahilud aia e reitutugigira na papi tana ara maresunagira pipi sui na

omea ara laba; ¹⁷ mi kaira a Sadok na dalena a Ahitub ma Ahimelek na dalena a Abiatar ara ka manetabu; ma Seraia aia nogo na mane mamare tana valena na taovia tsapakae; ¹⁸ ma Benaia na dalena a Jehoiada aia e tagaovigira nina mane matali segeni a David, mi kaira na dalena segeni nogo a David ara ka manetabu.*

9

Kaira A David ma Mepiboset

¹ Me kesa dani, ma David e veisuâ, “?Laka e mamauri moa ke kesa tana vungu konina a Saul? Me ti vaga ke mamauri moa ke kesa, minau au ngaoa kau sauvulagi niqu doulaka vania tana rongona nogo a Jonatan.”

² Me totu i tana kesa niqira maneaqo na vungu i konina a Saul, a Siba na soana, mara ketsalia ke ba laba i konina a David. Maia David e veisuâ, “?Laka igoe nogo a Siba?”

Ma Siba e gokovisu vania me tsaria, “Eo, taovia inau nimu maneaqo.”

³ Ma David e veisuâ, “?Laka e mamauri moa kesa tinoni tana vungu konina a Saul kau sauvulagi vania niqu doulaka vaga au vekenogoa vania God laka kau naua?”

Ma Siba e gokovisu vania me tsaria, “E kesa lelê moa na dalena a Jonatan. Maia e logu na tuana.”

⁴ Ma na taovia tsapakae e veisuatugua, “? Miava vaga ia?”

* **8:18** 8:18 “mi kaira na dalena a David ara ka manetabu” Tana Kesa Turupatu Dato 18:17 ara marea laka kaira ‘ara ka tangolia na aqo loki i vavana ka tamaqira.’

Ma Siba e tsaria, “Aia e totu i Lodebar tana valena a Makir na dalena a Amiel.” ⁵ Bâ, ma na taovia tsapakae e mologira visana kara ba soamaia.

⁶ Mi kalina a Mepiboset na dalena a Jonatan ma na kukuana a Saul e mailaba, maia e tao tsuporu i matana a David tana kukuni. Ma David e tsarivania, “!Mepiboset!” Maia e tsaria, “Eo taovia, inau nimu maneago.”

⁷ Ma David e tsaria, “Ko laka na matagu. Inau sauba kau tobalaka vanigo tana rongona nogo a Jonatan na tamamu. Inau sauba kau sauvisu vanigo pipi sui na butona kao e tamanina a Saul na kukuamu, migoe sauba ko sanga mutsa sailagi tana niqu bela na mutsa.”

⁸ Ma Mepiboset e tsuporu tsuna tugua me tsaria, “?Asei gana lakana ieni inau ti igoe o dou vaga sagata vaniau inau nimu maneago?”

⁹ Mi muri ma na taovia tsapakae e soâ a Siba, aia nina maneago a Saul, me tsarivania, “Inau au saugira vania a Mepiboset aia na kukuana gamu taovia, pipi sui na omea e tamanina a Saul ma nina tamadale. ¹⁰ Migoe, migira na dalem, migira sui goto nimu maneago sauba kamu aqouta vania a Mepiboset aia na dalena gamu taovia, ma kamu adimai vania na lakana amu tsurivia. Maia Mepiboset segenina nogo sauba ke sanga mutsa sailagi tana niqu bela na mutsa.” Maia Siba e tamanigira ara sangavulu tsege na dalena mane me rukapatu nina maneago.

¹¹ Ma Siba e gokovisu vania me tsaria, “E dou taovia, inau sauba kau naua pipi sui na omea igoe o ketsaligniau.”

Me tû tana tagu ia, maia Mepiboset e sanga mutsa tana nina bela na mutsa na taovia tsapakae, vaga saikesa nogo ti aia kesa na dalena na taovia tsapakae. ¹² Ma Mepiboset e tamanina kesa na dalena mane na borau vaolu, aia Mika na soana. Migira sui tana nina tamadale a Siba ara lia nina maneago a Mepiboset. ¹³ Me vaga ia, ma Mepiboset aia e labé sui kaira ruka na tuana, e ba totu kalavata i Jerusalem, me sanga mutsa sailagi tana nina bela na mutsa na taovia tsapakae.

10

A David e Tulusigira na Amon ma na Siria (1 Turupatu Dato 19:1-19)

¹ Me kesa tana tagu i muri, ma Nahas na taovia tsapakae ni Amon e mate, maia Hanun na dalena e lia na taovia tsapakae. ² Ma David e tsaria, “Ni qu aqo nomoa inau kau sauvulagia ni qu tobala ka vania a Hanun, vaga nogo a Nahas na tamana e nauvaniau.” Mi tana, ma David e molovanogira visana nina mane adigoko kara bâ i konina a Hanun, ma kara tsarivania laka aia David e gini melu na rongona na mateana na tamana.

Mi kalina ara ba tsau i Amon, ³ migira na tinoni lokiloki ni Amon ara tû mara tsarivania niqira taovia tsapakae, “?Laka o padâ igoe tana rongona nomoa a David e padalokia na tamamu te aia e molomaigira na mane girani kara mai tsarivanigo laka a David e gini melu na rongona na mateana na tamamu? !Tagara saikesa! !

Aia e molomaigira ieni gana kara togavia nida verabau, mi muri ti aia ke mai me ke tangolia!"

⁴ Mi tana, ma Hanun e tangoligira nina mane adigoko a David, me tsaraligia kesa tabana na ngolaqira, me putsikutia na poloqira sagesage gana ngongo na bunguqira, mi muri maia e molovisugira. ⁵ Migira ara gini vangamâ loki sosongo na visutugua i vera. Mi kalina a David e rongomia e laba na omea vaga ia, maia e mologoko bâ vanigira kara ba totu moa i Jeriko, ma kara laka goto na labavisumaitugua i vera poi tsau kalina ke tu tugua na ngolaqira.

⁶ Mi kalina igira na Amon ara reigadovia laka igira nogo ara tsukia te a David e lia gaqira gala, bâ, migira ara tû mara voligira rukapatu toga na mane vaumate ni Siria ara talu i Betrehob mi Soba, mara sangavulu ruka toga na mane ni Tob, maia goto na taovia tsapakae ni Maaka kolugira kesa toga nina mane. ⁷ Mi kalina a David e rongomia e laba na omea vaga ia, maia e tû me molovanoa a Joab migira na alaala popono nina mane vaumate kara baginigira. ⁸ Migira na Amon ara ala tsunamai mara ba tû tana sasaqira babâ tana matana na vera ni Raba niqira verabau pukuga, migira na Siria ma na mane ni Tob mi Maaka ara bâ mara tû tana sasaqira babâ tana kao mangasâ.

⁹ Mi kalina a Joab e reigadovia laka igira na gala sauba kara maiginia i nago mi tabana i muri goto, te aia e tû, me viligira igira na mane vaumate susuliga bâ ni Israel, me mologira tana sasaqira babâ kara tû aro bâ i koniqira na Siria. ¹⁰ Maia e mologira nina mane vaumate tavosi

i vavana nina tagao a Abisai na kulana, maia e mologira kara tû aro bâ i koniqira na Amon. ¹¹ Maia Joab e tsarivania a Abisai, “Ti vaga ko reigira na Siria kara tuliusiau inau, migoe ko mai mo ko sangaau inau, me ti vaga igira na Amon kara tuliusigo igoe, minau sauba kau bâ ma kau sangago igoe. ¹² !Ko susuliga mo ko malagai! Ida kaita ma ka ka vailabu susuliga mateqira ka nida tinoni me vanigira goto nina verabau nida God. !Me ke laba na omea vaga e kilia na Taovia!”

¹³ Maia Joab migira nina mane ara babâ moa i sautu laka kara baginigira na Siria, migira na Siria ara pilovisu mara tsogo lê. ¹⁴ Mi kalina igira na Amon ara reigira na Siria ara viri tsogovisu lê vaga ia, migira goto ara tû, mara tsogo tanigotoa a Abisai mara visubatugua tana niqira verabau. Mi tana ma Joab e mololea na vailabu koluaqira na Amon, me visutugua i Jerusalem.

¹⁵ Mi kalina igira na Siria ara reigadovia laka igira na Israel ara tuliusigira nogo, mi tana, migira ara soasaigira sui niqira alaala na mane vaumate. ¹⁶ Ma Hadadeser na taovia tsapakae e molovanogira visana na mane adigoko kara ba soamaigira na Siria ara totu tana Kô Euprates tabana i longa, migira ara mai i Helam i vavana nina tagao a Sobak niqira taovia tagao nina mane vaumate a Hadadeser na taovia tsapakae ni Soba. ¹⁷ Mi kalina a David e rongomi vaganana ia, maia e tû, me soasaigira sui na alaala na mane vaumate ni Israel, mara savu tabana na Kô Jordan, mara alavano i Helam i tana igira na Siria ara tû tana sasaqira aro bâ vanigira. Me tuturiga na vailabu, ¹⁸ migira na Israel ara

takuvi visugira na alaala na mane vaumate ni Siria. Ma David kolugira nina mane ara labumatesigira vitu sangatu na mane ni Siria ara tagaovi terê, me vati sangavulu toga na mane ara sage tana ose, mara bokaligotoa a Sobak gaqira taovia tagao igira na gala, maia e ba mate tana sasana nogo na vailabu. ¹⁹ Mi kalina igira na taovia tsapakae ara aqo vania a Hadadeser ara reigadovia laka na Israel ara tuliusigira nogo, migira ara tû, mara mololea a Hadadeser, mara aqosia na goto kolugira na Israel mara ba totu i vavana niqira tagao. Me tû tana tagu ia, migira na Siria ara matagunia na sangaaqira goto na Amon.

11

A David ma ko Batseba

¹ Mi kalina e sui nogo na tagu na bisi me tuturiga na papara, tana tagu vaga nogo i laona na ngalitupa igira na taovia tsapakae ara lavu na vano tana vailabu, ma David e molovanoa a Joab kolugira nina mane sasanga migira na mane vaumate ni Israel; ara bâ mara tuliusigira na Amon mara tupolia na verabau ni Raba. Ma David e totuvisu moa i Jerusalem.

² Me kesa dani tana varangi ngulavi, ma David e tû tania na nigena, me dato i kelana na valena tana e atsa. Mi kalina e liu bamai i tana, maia e morosia kesa na daki e lesô i kô. Ma na daki ia e rerei dou sosongo. ³ Maia e tû, me molovanoa kesa nina mane adigoko ke ba lavevulagia asei daki vaga ia, maia e ba tsodovulagia laka na daki ia ko Batseba na dalena a Eliam ma na tauna a

Uria na Het. ⁴ Ma David e mologira visana nina mane adigoko kara ba adimaia; migira ara ba adimai vania, ma David e maturu kolua. Maia ko Batseba e vasini lelê moa e sui na nauana na aqona na suisui murina na reivula. Mi muri, ma na daki ia e visutugua i valena. ⁵ Mi muri kalina aia e donaginisegegenina nogo laka e tiana, maia e mologoko bâ vania a David me tsarivania.

⁶ Maia David e tû me mologoko vania a Joab me tsarivania; “Ko moloa a Uria na Het ke mailaba i koniqu.” Bâ, ma Joab e molovanoa a Uria i konina a David. ⁷ Mi kalina a Uria e ba tsau i vera, ma David e veisuâ ti vaga a Joab migira nina alaala na mane vaumate ara mamauri dou moa, me laka e koegua na vavanona na vailabu. ⁸ Mi muri maia e tsarivania a Uria, “Dou, mi kalina ia igoe ko vano i valemu mo ko ba mango tetelo.” Ma Uria e tû me mololea i tana, ma David e sauvanoa i valena kesa na vangalaka. ⁹ Ma Uria e tau goto vano i valena; me ba maturu moa tana matsapakapuna na valena na taovia tsapakae kolugira nina mane matali na taovia tsapakae. ¹⁰ Mi kalina a David e rongomia laka a Uria e tau goto vano i valena, maia e soâ me veisuâ, “?Igoe o vasini visumai moa murina o molole okanogoa na valemu, ma na rongona gua ti o tau ba tsau talu i valemu?”

¹¹ Ma Uria e gokovisu vania me tsaria, “Igira na mane ni Israel mi Juda ara totu moa tana vailabu, ma na Bokisi na Taso e totu kolugira goto; maia a Joab gaqu taovia tagao kolugira nina mane sasanga ara tototu sui moa tana nauna mangasâ. ?Me ke koegua vaga ti kau visutugua i valequ inau ma kau ba mutsa ma kau inu, ma

kau maturu kolua na tauqu? Inau au vatsa tana asana God mamauri mi tana asamu goto igoe laka e utu goto kau nauvaganana ia!"

¹² Bâ, ma David e tsarivania, "Me ti e vaga ia, me dou ko totuvisu talu ieni i dani eni, mi ke dani moa ti inau kau molovanogo." Mi tana ma Uria e totuvisu i Jerusalem tana dani ia mi tana dani ngana goto. ¹³ Ma David e soâ ke ba mutsa me ke inu kolua, tsau e ulavia na uaeni. Mi tana bongi goto ia ma Uria e tau goto visu i valena; maia e bâ moa tana vokiqira igira na mane matali valena na taovia tsapakae, mi tana e tsaro, me gini tsatsavu nina polo na tsatsavu me maturu.

¹⁴ Tana matsaraka na dani ngana, ma David e marea kesa na leta vania a Joab me sauvania a Uria ke adibavania. ¹⁵ Mi laona na leta ia e tsarivaganana iani: "Ko moloa a Uria ke totu i nagona tsotsodo na alaala i tana e susuliga dou bâ na vailabu, mi muri migoe ko sugavisu tania mo ko moloa kara labumatesia." ¹⁶ Me vaga ia, kalina a Joab migira nina alaala ara totupolia na verabau ia, maia e moloa a Uria tana nauna i tana aia e donaginia laka ara susugumai sosongo igira na gala. ¹⁷ Niqira alaala na mane vaumate igira na gala ara tsunamai tania na verabau ia mara vailabugi kolugira nina alaala a Joab; mara mate visana vidaqira nina mane sasanga a David, maia goto a Uria e mate.

¹⁸ Mi muri ma Joab e sauvanoa na turupatuna vania a David na omea e laba tana vailabu, ¹⁹ me parovatavia na mane adigoko vaga iani, "Kalina igoe ko ba tsarivania na taovia tsapakae pipi na

omea sui e laba tana vailabu, ²⁰ me tau utu sauba aia ke gini kore sosongo me ke veisuago, ‘Rongona gua ti igamu amu ba varangisi sosongolia na verabau ia na vailabu koluaqira igira? ?Amu tau padagadovia igamu laka igira sauba kara tû tana baravatuna na vera ia ma kara vanasiginigamu niqira pilipili? ²¹ ?Egua laka amu tau goto padatugua igamu ara naukoeguania kalina ara labumatesia a Abimelek na dalena a Gideon? Na omea vaga ia e laba i Tebes, i tana e kesa na daki e tû i gotu tana baravatuna na vera me tsonitsunâ kesa na vatu loki me matesiginia. ?Me vaga ia, rongona gua ti amu ba varangi sosongo i ligisana na baravatuna na vera ia?’ Me ti vaga na taovia tsapakae ke veisuago na omea vaga iani, migoe ko tsarivania, ‘Ma Uria nimu mane sasanga ara labumatesigotoa.’ ”

²² Bâ, ma na mane adigoko ia e tû me vano i konina a David me tsarivania na omea vaga a Joab e ketsaliginia ke tsarivania. ²³ Maia e tsaria, “Igira gada gala ara susuliga liusigami mara rutsu tsunamai tania niqira verabau mara mai vailabugi kolugami tana mangasana, migami ami takuvi-visugira tugua tsau tana matsapakapuna na verabau ia. ²⁴ Mi muri migira ara tû tana baravatuna na vera ia mara vanasiginigami niqira pilipili, me visana nimu mane sasanga igoe taovia ara mate; me mate goto a Uria nimu mane sasanga.”

²⁵ Ma David e tû me tsarivania na mane adigoko ia, “Ko bâ tsarivania a Joab ke laka na gini padasavi sosongo, rongona e utu nogo igit ka dona idanogoa asei sauba ke mate tana

vailabu. Mo ko tsarivania moa ke vailabu susuliga bâ tana verabau ia, poi tsau kalina aia ke tangolia."

²⁶ Mi kalina ko Batseba e rongomia laka e mate na savana maia e tangisia. ²⁷ Mi kalina e sui nogo nina tagu na melu ko Batseba, ma David e mologoko bâ vania laka ke mai totu i valena; maia e lia na tauna me vasuvania kesa na dalena mane. Ma na Taovia e tau saikesa reingaoa na omea e naua a David.

12

A Natan e Totosasaga vania a David Ma David e Padasavia Nina Sasi

¹ Na Taovia e molovanoa a Natan na propete ke ba laba i konina a David. Ma Natan e tû me ba tsarivania a David, "Ara ka ruka na mane ara ka totu sui moa i laona kesa na vera loki; me kesa ka vidaqira e tamani omea danga sosongo, me kesa e tau tamani sa omea. ² Ma na mane e tamani omea danga e tamanigira goto danga nina buluka ma nina sipi, ³ maia na mane e tau tamani sa omea e tamanina e keša lelê moa nina dalena sipi aia e volia. Maia e reitutugudou sosongolia, me loki i laona na valena kolugira na dalena. Aia e palaginia visana gana mutsa segeni, me tamivania ke inu tana nina bilo, me tulangikaea me moloa i kakabana. Eo, na dalena sipi ia e vaga saikesa moa ti na dalena daki vania. ⁴ Me kesa dani e kesa gana sulunga e maitsau i valena na mane tamani omea danga. Maia na mane tamani omea danga e tau saikesa ngaoa na labuana sa nina sipi segeni gana ke vangarau mutsa vania; maia e bâ me adia nina dalena sipi

aia na mane e tau tamani sa omea me kuki vania gana sulunga.”

⁵ Mi tana ma David e kore vanisosongolia na mane tamani omea danga ia me tsaria, “!Inau au gini vatsa tana asana na Taovia mamauri laka aia na mane e nauvaganana ia nina aqo nomoa ke mate! ⁶ Mi tana rongona aia e naua na omea seko sosongo vaga ia, ma nina aqo ke volivisua ke vati kalina na dangana na omea aia e adinogoa.”

⁷ Mi tana e tû a Natan me tsarivania a David, “Igoe nogoria na mane ia. Miani nogoria e vaga na goko na Taovia na God ni Israel e tsarivanigo: ‘Inau nogo au mologo igoe ko taovia tsapakae tana Israel, mau laumaurisigo tania na limana a Saul. ⁸ Mau saunogoa vanigo na valena migira goto na tauna sui; mau molokaego igoe ko taovia tsapakae kaputia na Israel ma na Juda. Me ti vaga igoe o padâ laka e tau vati tugugo moa, minau tangomana moa kau pabo vanigo goto ke ruka goto kalina na dangana. ⁹ ?Megua igoe ti o petsakoe vaniau vaga ia, mo tau murigira niqu ketsa? ?Megua ti o naua na omea seko sosongo vaga ia? !Igoe nogo o nausautuna te ara labumatesia a Uriā tana vailabu; mo molovanigira na Amon kara matesia, mi muri migoe o tû mo adigotoa na tauna! ¹⁰ Mi kalina ia, i laoqira pipi sui na vatavata kara botsamai, kara visana na kukuamu igoe sauba ke gadovigira na mate seko, rongona igoe o petsakoe vaniau inau, mo adia na tauna a Uriā. ¹¹ Minau au gini vatsa vanigo laka sauba nomoa kau naua me ke kesa i laona nimu tamadale segeni nogo igoe ke molorota loki vanigo. Me sauba ko reilakana

kalina inau kau adiligigira tanigo na taumu ma kau saugira vania sa mane tavosi; maia sauba ke tsaro kolugira tana dani male. ¹² Igoe o naupopoia nimu sasi, minau sauba kau naua ma na omea iani ke laba i malena i mataqira sui na Israel.’ ”

¹³ Ma David e tsaria, “Inau au sasi loki manana nomoia i matana na Taovia.”

Maia Natan e tsarivania, “Na Taovia e padalenogoa nimu sasi. Me sauba igoe e utu goto ko mate. ¹⁴ Mi tana rongona nogo igoe o pea sosongolia na Taovia mo naua na omea seko vaga iani, me sauba na dalemu ia ke mate.” ¹⁵ Mi muri, ma Natan e tû me visutugua i verana.

Aia e tulangikaea na dalena pipi ia me moloa i kakabana, me vaga saikesa moa ti na dalena vania. (12:13)

E Mate na Dalena a David

Na Taovia e naua me gini lobogu loki na baka aia na tauna a Uria e vasuvaninogoa a David.

¹⁶ Ma David e nongia God ke gini douvisutugua na baka. Maia e sove saikesa na ganiana sa omea, me pipi bongi aia e sage tana vokina me tsaro lê i lao tana bongi popono. ¹⁷ Migira nina maneago tana valena ara bâ i konina mara tovoa laka kara tatatuua, maia e sove kakai me sove goto na ganiana sa mutsa kolugira. ¹⁸ Me putsi kesa na uiki maia na baka e mate, migira nina maneago a David ara matagu na tsarivulagi vaniana. Mara tsarisegeniqira, “Kalina na baka ia e mamauri moa, ma David e tau goto gokovisu vanigita kalina igit a goko vania. ?Me sauba

ka tsarikoeguania vania laka e mate nogo na dalena? !Me ti vaga ka tsarivania me tau utu aia ke naua sa omea ke gini sekoli segenina!"

¹⁹ Mi kalina a David e morosigira ara goko gagasa i laoqira segeni, maia e padagadovinogoa laka e mate nogo na baka ia. Maia e veisuagira, "?Laka e mate nogo na baka ia?"

Migira ara tsarivania, "Eo, e mate nogo."

²⁰ Mi tana, ma David e tû tania na kao, me ba leso, me tsipadoua na ivuna, me oli polona. Mi muri maia e vano i laona na valena na Taovia me samasama vania. Mi kalina e visumaitugua i valena, maia e nonogana me gania kalina ara sauvania. ²¹ Migira nina maneaqo ara tsarivania, "Ami tau saikesa padagadovia igami na omea vaga iani. Kalina na baka ia e mamauri moa, migoe o ngangai mo sove na mutsa; mi kalina tsotsodo e mate na baka ia, migoe o tû mo mutsa!"

²² Ma David e tsarivanigira, "Eo, e mana, inau au vitoa mau ngangai kalina e mamauri moa, rongona au pada laka na Taovia sauba ke galuveau, me ke tau tamivania na baka ia ke mate. ²³ ?Mi kalina ia aia e mate nogo, ma na rongona gua ti kau vitoa inau? ?Laka tangomana inau kau maurisivisua na baka ia? Me kesa dani inau goto sauba kau vano tana nauna e vano aia, maia moa e utu goto ke visumaitugua i koniqu inau."

E Botsa a Solomon

²⁴ Mi muri ma David e ba verea ko Batseba na tauna. Maia e maturu kolua, ma ko Batseba e tiana me vasuvania a David kesa na dalena

mane, maia David e soaginia a Solomon. Ma na Taovia e galuve sosongolia na baka mane ia,
²⁵ me ketsaliginia a Natan na propete ke soaginia na baka ia a Jedidia,* rongona na Taovia e galuve sosongolia.

*A David e Tangolia na Vera ni Raba
 (1 Turupatu Dato 20:1-3)*

²⁶ Mi tana tagu ia ma Joab e babaginia moa na vera ni Raba niqira verabau pukuga na Amon, me varangi nogo ke tangolia. ²⁷ Maia e tû me mologira visana nina mane adigoko kara ba turupatu vaganana vania a David “Inau au bokinogoa na Raba mau tangolinogoa na uluna gaqira kô na inu. ²⁸ Mi kalina ia e dou ti ko soasaigira na turina nimu alaala na mane vaumate ara totuvisu moa i vera, mo ko maiginia na vera ia migoe segenimu nogo ko tangolia. Kau tau ba tangolia inau, ma kara gini tsonikaeau inau.” ²⁹ Bâ, ma David e soasaigira nina alaala na mane vaumate, mara ba bokia na vera ni Rama mara tangolia. ³⁰ Ma David e adiligia na kepi qolumila e totu i lovana na titinonina a Molek niqira god na Amon, ma na mamavana ia e gana ngongo tolu sangavulu tsege na kilo, me kesa na vatu loki matena e totu i laona. Ma David e adia na kepi qolu ia me moloa i lovana segeni. Maia e adigira goto danga sosongo na omea e lautania na verabau ia, ³¹ me adigira goto na tinonina na verabau ia, me mologira kara aqovania tana soa, ma na tapala na pilokao ma

* **12:25** 12:25 Na rongona na soa Jedidia tana goko Hibru e vaga moa ‘nina tinoni galugaluve na Taovia.’

na rarati, me turuginigira kara aqosi briki. Maia e nauvanigira vaga goto igira na tinonina na vera tavosi sui tana Amon. Mi muri, maia migira nina mane ara visutugua i Jerusalem.

13

A Amon ma ko Tamar

¹ Ma Absalom na dalena a David e tamanina kesa na tasina daki, aia ko Tamar na soana. Maia e tsamu me daki laka sosongo. Maia Amon kesa segeni goto na dalena a David e ngao sosongolia ko Tamar. ² Aia e gini rota sosongo na ngaoana te e gini lobogu rongona e utu vania na adiana, rongona ko Tamar e siama moa mara tau tamivania ke goko kolua sa mane. ³ Ma Amon e tamanina kesa na kulana dou sosongo, a Jonadab na soana, aia na dalena a Sama na kulana a David maia e dona sosongo na nausautu levolevo. ⁴ Ma Jonadab e tsarivania a Amon, “? Igoe na dalena na taovia tsapakae, megua vaga ti e pipi moa na dani au reigo o melu sosongo vaga ia? ?Nagua vaga e laba vanigo?”

Ma Amon e tsarivania, “Inau au gini rota sosongo na ngaoana ko Tamar na tasina a Absalom na kulaqu savusavu.”

⁵ Ma Jonadab e tsarivania, “Me dou ko liu vaga iani ti ko gini tangomana. Ko gini malapalu laka o lobogu loki mo ko ba tsaro i nigemu. Mi kalina na tamamu ke mai na reiamu mo ko tsarivania, ‘Kiki ko nongia ko Tamar na tasiyu ke mai palaau. Au ngaoa aia ke mai me ke vangaraua na mutsa ieni i mataqu gana kau reiginia, maia segenina goto ke palaau.’ ” ⁶ Me

vaga ia, ma Amon e gini malapalu laka e lobogu loki me ba tsaro i nigena.

Mi kalina a David na taovia tsapakae e ba tsigovia, maia Amon e tsarivania, “Kiki, ko tamivania ko Tamar ke mai me ke aqosivaniau ke visana na bredi tetelo ieni i mataqu. Mi muri maia segenina nogo ke palaau.”

⁷ Maia David e mologoko ba vania ko Tamar aia e totu i laona na valena na taovia tsapakae me tsaria: “Ko vano tana valena a Amon mo ko vangarau vania ke visana gana mutsa.” ⁸ Maia e tû me bâ i tana me reia a Amon e tsaro i nigena. Maia ko Tamar e adia na turina na pulaoa, me aqosiginia visana na bredi tetelo i matana a Amon. Mi muri maia e kodogira na bredi ⁹ me adimaigira vania gana ke ganigira. Maia Amon e sove. Me tsarivania ko Tamar, “Ko railigigira sui ma kara vano.” Migira sui ara vanoligitania na vale ia. ¹⁰ Mi muri maia e tsarivania ko Tamar, “Ko adimaigira na bredi tetelo ieni i nigequ, migoe segeni nogo ko palaau.” Ma ko Tamar e tû me adigira na bredi tetelo me ba palâ. ¹¹ Mi kalina aia e saugira vania a Amon maia e tangolikakaia me tsarivania, “!Ko mai tsaro koluaau i nigequ!”

¹² Maia ko Tamar e tsaria, “!Tagara! !Tasiyu ko laka na turuginiaqu na nauana na omea paluvangamaga vaga ia! !Na omea vaga ia e sasi seko sosongo na nauana tana Israel! ¹³ ? Me sauba ke koegua sagata ti inau kau liu tugua i mataqira na tinoni? Migoe, sauba ko paluvangamamu saikesa i laona na Israel. Kiki, ko ba goko kolua na taovia tsapakae, mau dona

laka sauba aia ke tamiau inau vanigo.” ¹⁴ Maia Amon e tau goto ngaoa na rongomangana; ma na rongona aia e susuliga liusia ko Tamar, maia e tsoni pukalia i nige me tangopekeia.

¹⁵ Mi muri, maia Amon e tavongani reisavi sosongolia ko Tamar, ma nina reisavi e loki sosongo liusia bâ nina galuve e gini ngao sosongoliginia tana idana. Maia e tû me ketsalia, “!Ko baligi!”

¹⁶ Maia ko Tamar e tsarivania, “!Tagara! !Ti vaga ko tsialigiau vaga ia, maia na nauvaganana ia ke sasi liusia bâ na omea o vasini nauvaniau moa!”

Maia Amon e tau saikesa ngaoa na rongoman-gana; ¹⁷ me soasagea kesa nina maneago segeni me tsarivania, “!Ko adiligia na daki ieni tania na mataqu inau! !Ko tsonitsunâ i tano mo ko ravekakaia na bani!”

¹⁸ Ma na maneago ia e tsonitsunâ i tano me ravekakaia na bani.

Aia ko Tamar e sagelia kesa na polona sagesage katsi tamani inilauna i konina, rongona tana tagu ia ma na polo vaga ia ara sagelia igira na daleqira daki na taovia tsapakae ara tau vati tauga. ¹⁹ Aia e tû me karotsavua na papasa i lovana me ratsia na polona sagesage katsi, me tsavupoiginia na limana na matana, me ngangai me vanoligi. ²⁰ Mi kalina a Absalom na tasina e morosia maia e veisuâ, “?Laka a Amon e tangopekego? Kiki tasiyu, ko laka na gini melu sosongo. Aia na tasimu savusavu, me vaga ia ko laka goto na ba tsarivulagi vaniana ke kesa tana rongona na omea iani.” Maia ko Tamar e ba totu

i valena a Absalom, me melu loki sosongo me totu segenina.

²¹ Mi kalina a David na taovia tsapakae e rongomia e laba na omea vaga ia, maia e kore loki sosongo. ²² Ma Absalom e reisavi sosongolia a Amon rongona e tangopekea ko Tamar na tasina, me tû tana dani ia maia e tau goto goko kolua.

A Absalom e Tangotugu

²³ Mi murina e ruka na ngalitupa, tana tagu ara putsiliglia na ivuqira nina sipi a Absalom i Baal Hasor i ligisana na vera ni Epraim, maia Absalom e soabagira sui igira na dalena mane na taovia tsapakae kara ba laba i tana. ²⁴ Maia e tû me vano i konina a David na taovia tsapakae me tsarivania, “Taovia, ara putsiliginogoa na ivuqira niqu sipi. ?Laka igoe kolugira nimu mane sasanga sauba kamu mai ma kamu sanga totu tana niqu kavomutsa?”

²⁵ Ma na taovia tsapakae e tsarivania, “Tagara dalequ. Sauba ke molo gamu rota loki sosongo ti vaga igami sui kami bâ.” Ma Absalom e amigokona vania, maia na taovia tsapakae e tau goto tamivania, me raia moa ke vanoligi.

²⁶ Ma Absalom e tsarigoto, “E dou, me ti e vaga ia mo ko tamivania moa a Amon na tasiqu ke mai.”

Ma na taovia tsapakae e veisuâ, “?Rongona gua o ngaoa aia ke bâ?” ²⁷ Maia Absalom e amigokona babâ moa poi kalina a David e tamivania a Amon migira sui na dalena mane tavosi goto kara vano kolua a Absalom.

Mi tana maia a Absalom e vangaraaua kesa na kavomutsa loki, ²⁸ me ketsaligira nina maneago vaga iani: "Kamu matania a Amon, ma kamu reia kalina aia ke inuvi suinogoa ke danga na uaeni, mi kalina inau kau ketsaligamu, migamu kamu labumatesia. Kamu laka goto na matagu. Inau segeniqu nogo kau adikedena. !Kamu malagai ma kamu laka goto na padaruka na nauana!" ²⁹ Bâ, migira nina maneago a Absalom ara muria nina goko mara labumatesia a Amon. Migira sui na dalena tavosi a David ara sage tana niqira asi mara tsogoligi.

³⁰ Mi kalina igira ara maimai moa i sautu me visana tinoni ara tsarivania a David: "!A Absalom e labumatesigira sui na dalemu, me tau goto totuvisu sa vidaqira!" ³¹ Maia na taovia tsapakae e gini melu loki sosongo me tû tania na sasana na totukae, me ratsia na polona me tsonitsuna segenina tana kao. Migira na maneago ara totu kolua i tana ara ratsigotoa na poloqira. ³² Maia Jonadab na dalena a Sama na kûlana a David e tsarivania, "Taovia, ara tau labumatesigira sui na dalemu. Maia segeni lelê moa a Amon e mate. Na omea vaga nogo ia e padakuti matena a Absalom na nauana tû kalina a Amon e tangopekea ko Tamar na tasina. ³³ Vaga ia, mo ko laka na tutunina na turupatu laka igira sui na dalemu ara mate; a Amon segeni moa e mate."

³⁴ Ma Absalom aia e tû me tsogoligi.

Mi tana tagu nogo ia, maia na mane matali vera e morosia kesa na alaala loki ara liu katsara taligu tana sautu e tsunamai tû i Horonaim. Maia

e tû tsaku, me ba tsarivania na taovia tsapakae na omea e vasini reia. ³⁵ Ma Jonadab e tsarivania a David, “Na dalemu nogo igoe igira ara maimai, vaga au tsarivanigo nogo inau.” ³⁶ Mi kalina tsotsodo a Jonadab e sui na tsoniana na goko ia, migira na dalena a David ara sagemai i vale; ara tuturiga na ngangai, ma David migira sui nina mane sasanga ara ngangai loki goto bâ.

³⁷⁻³⁸ Maia Absalom e tsogovano i konina na taovia tsapakae ni Gesur, aia a Talmai na dalena a Amihud, me ba totu i tana tolu na ngalitupa. Ma David e tangisi oka sosongolia a Amon na dalena; ³⁹ mi kalina e padalenogoa na mateana a Amon, maia e kili sosongolia ke reitugua a Absalom na dalena.

14

A Joab e Lavesautuna Vania A Absalom Ke Visumaitugua

¹ Ma Joab e donagininogoa laka a David na taovia tsapakae e pada sosongolia moa a Absalom, ² te aia e mologoko bâ vania kesa na daki sasaga sosongo e totu i Tekoa. Mi kalina aia e mailaba i konina, maia Joab e tsarivania, “Ko gini malapalu laka igoe o roku; ko sagelia na polo baubau papadana na melu, mo ko laka goto na tsipadouana na ivumu. Ko nauvaganana laka ti igoe kesa na daki e melu oka sosongo. ³ Mi muri mo ko bâ i konina na taovia tsapakae mo ko tsarivania na omea vaga inau kau ketsalignigo.” Mi tana ma Joab e tsarivania na goko gua ke ba tsaria.

ke tau naua sa sasi loki bâ tana labumatesiana na rukanina goto na dalequ mane.”

Ma David e gini vatsa me tsaria, “Inau au vekevanigo tana asana na Taovia mamauri, laka e utu goto ke kesa na kolina ivuna na dalemu ke puka tsuna tana kao.”

¹² Ma na daki e tsarigotoa, “Kiki taovia, ko tamivaniau moa kau tsarigotoa kesa moa na omea.”

Maia e tsaria, “E dou.”

¹³ Ma na daki ia e tsarivania, “?Rongona gua ti igoe o naua na omea seko loki vaga ia vanigira nina tinoni God? Igoe o tau nogo tamivania na dalemu segeni nogo ke visumai tania na totu tsinogo, me vaga ia migoe o kede segenimu nogo tana omea o vasini tsaria. ¹⁴ Igita sui sauba ka mate; igita a vaga saikesa na kô ara qetua tana kao, me utu goto kara sauvisutugua. Atsa moa God, maia goto e tau dona ke maurisivi-sugira na tinoni tania na mate, ma na taovia tsapakae tangomana moa aia ke lavesautuna na adivisumaiana kesa e totu tsinogo. ¹⁵ Mi kalina ia inau au gini mai kau tsarivanigo na omea iani igoe niqu taovia tsapakae, rongona igira na tinoni ara molomatagu vaniau, te inau au tsarisegeniqu laka kau mai goko vanigo, matena au norugo igoe ko naua na omea inau au nongia i konimu. ¹⁶ Minau au pada laka igoe sauba ko rongomiau moa mo ko maurisiau tania na limana aia e tovoa laka ke labumatesikagami na dalequ minau, me ke adiligikagami tania na kao aia God e sauwanigira nina tinoni. ¹⁷ Mau tsarisegeniqu goto laka nimu veke nogo igoe

laka kara tau tamivania a Absalom ke totu i laona na valena na taovia tsapakae. Maia e tsaria, “Inau au tau saikesa ngaoa kau reilakana tugua.” Me vaga ia ma Absalom e totu moa i laona na valena segeni me tau goto ba laba i matana na taovia tsapakae.

Ara ka Vaigotosigi Kaira a David ma Absalom

25 Me tagara goto ke kesa i laona na Israel popono ke rereidou vaga a Absalom; me tau goto seko sa tabana na konina tû tana lovana me tsau tana perana tuana. **26** Ma na ivuna e matolu sosongo, me kilia ke putsiliglia kesa kalina i laona pipi ngalitupa, kalina e katsi me mamava sosongo. Na ivuna e dona ke liusia ruka na kilo na mamavana tana nina tovo mamava na taovia tsapakae. **27** Maia Absalom e tamanitugira tolu na dalena mane me kesa na dalena daki ko Tamar na soana, aia kesa na daki uluvao laka.

28 Ma Absalom e totu i Jerusalem i laona e ruka na ngalitupa me tau goto reilakana na taovia tsapakae. **29** Mi muri maia e mologoko bâ vania a Joab ke mai i konina, rongona aia e ngaoa ke nongia a Joab ke ba me ke gokotuguna vania na taovia tsapakae; ma Joab e sove na mai i konina. Ma Absalom e mologoko bâ vanitugua, maia Joab e sove goto na mai. **30** Mi tana ma Absalom e tû me tsarivanigira nina maneaqo, “Reia, nina uta a Joab e totu ligisana niqu uta inau, me visana na barli* ara dato i laona. Kamu bâ ma kamu

* **14:30** 14:30 “na barli” Aia na piuna kesa na omea tsukatsuka vaga na raisi ara dona tinoni na ganiana.

molo lakena." Migira ara bâ, mara tungia na uta ia.

³¹ Ma Joab e tû me vano i valena a Absalom me veisuâ, "?Rongona gua ti nimu mane aqo ara ba tungia niqu uta inau?"

³² Ma Absalom e gokovisu vania me tsaria, "Rongona igoe o sove na mai kalina inau au mologoko bâ vanigo. Inau au ngaoa igoe ko vano i konina na taovia tsapakae mo ko veisuâ vaganana iani tana rongoqu inau, '?Rongona gua ti inau au mololea i Gesur mau visumai ieni? Ke dou bâ vaniau nogo ti vaga kau totuvisu moa i tana.' " Ma Absalom e goko babâ moa me tsarivania, "Inau au ngaoa ko gotoli gokona vaniau gana kau ba reiginia na taovia tsapakae, me ti vaga inau au sasi manana nomoa, me dou moa ti aia ke labumatesiau."

³³ Bâ, ma Joab e tû me vano konina a David na taovia tsapakae me ba tsarivania na omea vaga a Absalom e tsarivaninogoa. Ma na taovia tsapakae e mologoko bâ vania a Absalom ke mai i konina, ma Absalom e mai me tao tsuporu tana kao i matana. Ma na taovia tsapakae e soalakâ me domia.

15

A Absalom e Vorogokona na Sekolianana a David

¹ Mi muri, maia Absalom e volivani segenina kesa na terê me visana na ose, me voligira goto tsege sangavulu na mane gana kara dulikolua.

² Pipi tana matsaraka rovorovo, maia ke mamata idaida me ke ba totu i ligisana na sautu tana matsapakapuna na verabau ia. Me pipi kalina

kesa tinoni ke liumai i tana e sulungana bâ i konina na taovia tsapakae laka aia ke gotolivania kesa na omea ara sekoli vania, mi tana a Absalom ke soamaia me ke veisuâ, “?Iava vaga o talumai igoe?” Mi kalina na mane ia ke tsarivania a Absalom laka na puku koegua ia,
³ maia Absalom ke tsarivania, “Reia, na omea o tsaria igoe ara mana mara goto, me tau moa totu kesa na tuguna na taovia tsapakae ke pede gotolivanigo.” ⁴ Maia ke tsarigotoa, “!Kiki, ti inau nogo kau manepede! Mi tana ti vaga ke kesa ke tamanina kesa na omea ara sekoli vania se ke ngaoa kesa na omea, tangomana ke mai i koniqu inau, minau kau pede gotolivania.” ⁵ Mi kalina na mane ia ke mai varangisia a Absalom laka ke tsuporu tsuna i matana, maia Absalom ke tangolia me ke tatatuua me ke domia. ⁶ Ma Absalom e nauvaganana ia vanigira pipi na Israel ara mai na laveana na pedegoto i konina na taovia tsapakae, mi tana nauvaganana ia maia e alogira kara totu tabana i konina.

⁷ Putsi vati na ngalitupa, ma Absalom e vano konina a David na taovia tsapakae me tsarivania, “Taovia, ko tamivaniau kau vano i Hebron, mi tana kau ba manalia niqu veke au vekenogoa vania na Taovia. ⁸ Kalina au totu moa i Gesur tana Siria, minau au vekevania na Taovia laka ti vaga aia ke adivisaua tugua i Jerusalem, minau sauba kau ba samasama vania i Hebron.”

⁹ Ma na taovia tsapakae e tsarivania, “Ko vano tana rago.” Bâ, ma Absalom e tû me vano i Hebron. ¹⁰ Mi tana maia e molovanogira visana nina mane adigoko pipi sui tana puku i laona na Israel ma kara tsarivanigira na tinoni, “Kalina ti

kamu rongomia na tatangina na tavuli, mi tana migamu kamu gugudato ma kamu tsaria, ‘!A Absalom e lia nogo na taovia tsapakae i Hebron!’” ¹¹ Mara ruka sangatu na mane a Absalom e soagira kara dulikolua tû i Jerusalem na vano i Hebron; migira ara tau saikesa donaginia nina papada popoi a Absalom, mara tsarimurina moa tana tobadou. ¹² Mi kalina aia e savorigira na kodoputsa, ma Absalom e molovanogira visana na mane kara bâ tana vera ni Gilo ma kara soamaia a Ahitopel, aia kesa nina mane na sauparovata a David na taovia tsapakae. Maia goto e sanga tabana i konina, me vaga ia ma nina vorogoko na sekolianana na taovia tsapakae e susuliga babâ ma na dangana na tinoni ara tsarimurina a Absalom ara pabo babâ moa.

A David e Tsogoligi Tania Jerusalem

¹³ Kesa na mane adigoko e mai tatamanga vania a David me tsaria, “Igira na Israel ara ba totu tabana kolua a Absalom.”

¹⁴ Maia David e tû me tsarivanigira sui nina mane sasanga igira ara totu kolua i Jerusalem, “!Nida aqo moa gita ka vanoligi saviliu tania ieni ti vaga igita a ngaoa ka savilaginia na limana a Absalom! !Tsaku! Ke tau mai tsaku me ke tangoligita me ke labumatesia pipi tinoni tana verabau iani!”

¹⁵ Migira ara gokovisu vania mara tsaria, “Eo taovia, igami nimu maneaqo igoe, me sauba kami nua moa na omea igoe o pedea.” ¹⁶ Bâ, ma na taovia tsapakae e tû me vano kolugira nina tamadale sui migira nina mane sasanga.

Migira moa ara sangavulu na savana lê aia e molovisugira kara reitutugua na valena.

¹⁷ Mi kalina na taovia tsapakae kolugira nina tinoni sui ara aligiri na mololeana na verabau ia, mara ba tû i matana na susuina na vale tana vera. ¹⁸ Migira sui nina mane sasanga ara tû i ligisana a David kalina igira nina mane matali ara liuputsi bâ i matana. Migira goto ono sangatu na mane ara tsarimurina tû i Gat, ara liuputsi bâ goto i matana, ¹⁹ ma na taovia tsapakae e tsarivania a Itai aia gaqira ida, “?Egua ti amu dulikolugami igami? E dou bâ ti kamu visu ma kamu totu kolua nimui taovia tsapakae vaolu. Igamu na tinonina na veratavosi, mamu totu tsinogo tania na veramui segeni. ²⁰ Mamu vasini moa mai totu ieni, bâ, ma na rongona gua ti inau kau raigamu ma kamu gini rota na liu bamai koluaqu? Inau au tau saikesa dona iava kau vano. Ko visu moa i vera kolugira nimu tinoni ma na Taovia ke dou vanigo me ke totu sailagi i konimu.”

²¹ Ma Itai e gokovisu vania me tsaria, “Taovia, inau au gini vatsa vanigo tana asana na Taovia, laka inau sauba kau tsarimurimu sailagi iava moa i tana igoe ko vano, atsa moa ti na mauri se na mate.”

²² Ma David e tsarivania, “E dou! !Ko ida!” Bâ, ma Itai e vano kolugira sui nina mane ma niqira tamadale sui. ²³ Migira sui na tinoni ara viri ngangai loki kalina ara morosia a David e vanoligi kolugira nina alaala. Na taovia tsapakae e liusavu bâ tana masarina kô ni Kidron, migira

sui nina mane ara tsarimurina mara vano kalea na kaomate.

²⁴ Ma Sadok na manetabu e totu tana, migira goto na Levite ara totu kolua mara kalagaia na Bokisi na Taso. Mara molotsunâ i lao, mara tau goto adikaetugua poi tsau kalina igira sui na tinoni ara dulikolua a David ara mololea na verabau. Maia Abiatar na mane tabu e totu kolugira goto i tana. ²⁵ Mi muri, ma na taovia tsapakae e tsarivania a Sadok, "Ko adivisutugua i vera na Bokisi na Taso. Me ti vaga au totu dou i matana na Taovia, me sauba kesa dani ti aia ke tamivaniau na visumai ma na reiana tugua na Bokisi na Taso ma na nauna i tana ara mololakâ. ²⁶ Me ti vaga au tau totu dou i matana aia, me dou moa, maia moa ke nauvaniau na omea aia e padâ." ²⁷ Me tsarigotoa vania a Sadok, "Reia, ko adikaira a Ahimaas na dalemu ma Jonatan na dalena a Abiatar, ma kamu tu visutugua i vera tana rago. ²⁸ Minau sauba kau pipitu moa tana matarukana na Kô Jordan i ligisana na kaomate poi tsau kalina kau rongomia sa turupatu ke talumai i konimu igoe." ²⁹ Me vaga ia, mi kaira a Sadok ma Abiatar ara ka adivisutugua na Bokisi na Taso i Jerusalem mara ka ba totuvisutugua i tana.

³⁰ Ma David e tû me ngangai kalina e dato bâ tana Vungavunga Olive; maia e gini vanovano lê moa na tuana, me tsavupoia moa na lovana na papadana na melu. Migira sui ara tsarimurina ara tsavugotoa na lovaqira mara ngangai. ³¹ Mi kalina a David e rongomia laka a Ahitopel goto e sanga tabana i konina a Absalom maia David e nonginongi me tsaria, "!Kiki Taovia, ko piloa

nina goko parovata a Ahitopel me ke lia na goko bubulega!"

³² Mi kalina a David e ba tsau tana kelana na tetena i tana nogo e totu kesa na sasana na samasama, maia Husai ni Arka, aia na kulana dou sosongo a David, e ba tsodoa, me ratsia na polona me moloa na papasa tana lovana. ³³ Ma David e tsarivania, "Ti vaga igoe ko dulikoluau, me utu goto ko sangaginiau sa omea dou. ³⁴ Me tau utu ko sangadouau inau ti vaga ko visutugua i vera, mo ko ba tsarivania a Absalom laka o ngaoa ko aqodou vania vaga nogo o aqodou vania a Saul na tamana i sau. Mi tana ko tovoa na tukapusiana pipi sui nina goko parovata a Ahitopel. ³⁵ Mi kaira na manetabu a Sadok ma Abiatar kara ka totu goto i tana. Migoe nimu aqo ko tsarivanikaira pipi sui na omea o rongomia i laona na valena na taovia tsapakae. ³⁶ Mi kaira a Ahimaas ma Jonatan ka daleqira ara ka totu kolugira goto i tana, migoe ko molokaira kara ka mai turupatuna vaniau pipi sui na omea e laba."

³⁷ Bâ, ma Husai na kulana a David e visutugua i vera tana tagu tsotsodo e mailaba a Absalom.

16

A David ma Siba

¹ Mi kalina a David e putsi tania na neta, mi tana e ba tsodoa a Siba aia nina maneago a Mepiboset. A Siba e adimaikaira ruka na asi ara ka lutsangigira ruka sangatu na sivona bredi, me kesa sangatu na vunguna na vuana gai makede, me kesa sangatu na vuana gai mada, me kesa na todo loki na uaeni i laona. ² Maia David na

taovia tsapakae e veisuâ, “?Nagua vaga sauba ko nauginigira na omea sui vaga girani?”

Ma Siba e tsarivania, “Na asi karani e vanigira nimu tamadale kara sage i ka kelaqira, ma na bredi ma na vuana gai girani gaqira nogo nimu mane kara ganigira, ma na uaeni gana kara inuvia kalina kara kolae na liu i laona na kaomate.”

³ Ma na taovia tsapakae e veisua goto, “?Miava e totu a Mepiboset na kukuana a Saul gamu taovia?”

Maia Siba e tsarivania, “Aia e totu moa i Jerusalem rongona aia e padakuti matena laka igira na Israel kara sauvisu vania nina tamani a Saul na mumuana.”

⁴ Ma na taovia tsapakae e tsarivania a Siba, “Pipi sui lakalaka na omea e tamanina a Mepiboset nimu tamani nogo igoe.”

Ma Siba e tsaria, “Inau nimu maneago. ! Au amesia laka kau dou sailagi i matamu igoe taovia!”

A David ma Simei

⁵ Mi kalina a David na taovia tsapakae e ba tsau i Bahurim, mi tana, ma Simei kesa na kamana a Saul ma na dalena a Gera e mai valalea, me tsonigira danga na gokoseko vania a David kalina aia e maimai moa i sautu. ⁶ Maia Simei e tuturiga na usavatuqira a David migira nina mane sasanga, atsa moa ti igira nina mane sasanga kolugira goto nina mane matali ara tupolia a David. ⁷ Maia Simei e gokoseko vania me tsaria, “!Ko baligi! !Ko baligi! !Na vanga labumate igoe! !Na vanga tangopeke seko igoe!”

⁸ Igoe o launogoa na verana a Saul, mi kalina

ia maia na Taovia e kedego rongona igoe o labumatesigira ara danga sosongo tana vungu i konina a Saul. !Ma na Taovia e sauva na veramu vania a Absalom na dalemu, mi kalina ia migoe o seko pitsu nogo, na vanga labumatesi tinoni igoe!"

⁹ Ma Abisai na dalena ko Seruia e tsarivania na taovia tsapakae, "?Rongona gua ti igoe o tamivania na pai iani ke gokoseko vaganana vanigo? !Ko tamivaniau moa ma kau ba kavikutia na lovana!"

¹⁰ Ma na taovia tsapakae e tsarivanikaira a Abisai ma Joab na kulana, "Na omea iani e tagara sa ka nimui rongona kagamu na gini goko. ? Ti vaga aia e gokoseko vaga vaniau inau, maia e naua rongona na Taovia e ketsalia te e naua, masei tangomana ke veisuâ rongona gua ti aia e nauvaganana ia?" ¹¹ Ma David e tû me tsarivania a Abisai migira sui goto nina mane sasanga, "?Na dalequ segeni nogo e tovoa na labumatesiaqu; ma na rongona gua ti igamu amu gini novo nina goko na mane ni Benjamin iani? Na Taovia nogo e tsarivania ke gokoseko vaniau; bâ, ma kamu mololea moa ma kamu tamivania moa ke naua.

¹² Tau utu ngatsu na Taovia ke morosia niqu rota, me ke sauvaniau nina vangalaka ke oliginia nina goko seko e tsonia na mane ia." ¹³ Maia David ma nina alaala ara liu babâ moa i sautu. Ma Simei e tsarimuriqira moa me liu gaqira ngongo tana tetena; maia e gokoseko babâ vanigira, me usavatuqira me rasavagini bâ na kao i koniqira. ¹⁴ Ma na taovia tsapakae kolugira nina alaala ara kolae sosongo kalina ara ba tsau tana Jordan, mi tana ara ba totu mara mango.

A Absalom i Jerusalem

¹⁵ Ma Absalom kolugira sui na Israel ara totu kolua ara ba sage i Jerusalem, maia goto a Ahitopel e dulikolugira. ¹⁶ Mi kalina a Husai na kulana dou sosongo a David e ba tsodoa a Absalom, maia e gudato me tsaria, “!Ke mauri oka na taovia tsapakae! !Ke mauri oka na taovia tsapakae!”

¹⁷ Ma Absalom e veisuâ a Husai, “?Laka aia nogoria e vaga ia nimu tobadou vania a David na kulamu? ?Megua ti o tau dulikolua?”

¹⁸ Ma Husai e gokovisu vania me tsaria, “Tagara, inau au tabana kolua moa aia na Taovia e vilia, migira goto na tinoni girani migira sui goto na Israel. Minau sauba kau totu kolugo nogo igoe. ¹⁹ ?Me laka asei moa kau aqovania inau ti ke tagara igoe na dalena niqu taovia? I sau inau au aqo dou vania na tamamu, mi kalina ia sauba kau aqo dou vanigo goto igoe.”

²⁰ Mi muri, ma Absalom e pilobâ i konina a Ahitopel me tsarivania, “?Mi kalina ia, igita a laba sui nogo ieni, ma nagua o padâ igoe e dou ka naua?”

²¹ Ma Ahitopel e tsarivania, “Ko bâ mo ko maturu kolugira na savana lê na tamamu, igira aia e molovisugira kara reitutugua na valena. Mi tana nauvaganana ia ti igira sui tana Israel sauba kara donaginia laka igoe o naua me gini reisavi sosongoligo na tamamu, migira ara tsarimurimu kara gini malagai dou bâ.” ²² Mi tana, migira ara bâ mara molokaea kesa na valepolo vania Absalom i kelana na valena na taovia tsapakae tana e atsa, mi mataqira na tinoni sui a Absalom

e sage i laona na valepolo ia me ba maturu kolugira na savana lê na tamana.

²³ Mi tana tagu ia, pipi sui na goko parovata aia a Ahitopel e tsaria ara tabegira vaga moa ti na goko girani ara talumai i konina God; mi kaira sui moa a David ma Absalom ara ka murigira.

17

A Husai e Raqa Sasilia a Absalom

¹ Me tau oka i muri, maia Ahitopel e tsarivania a Absalom, "Ko tamivaniau ma kau viligira kara sangavulu ruka toga na mane, me ke bongi ma kau ba takuvia a David. ² Inau sauba kau utusia kalina aia e kolae me maluku lê. Maia sauba ke matagu, migira sui nina mane sauba kara viri tsogoligi. Minau sauba kau labumatesia moa na taovia tsapakae, ³ mi muri ma kau adivisumaigira i konimu igoe igira sui nina mane, vaga moa kalina kesa na daki tauga vaolu e mai i konina na savana. Igoe o ngaoa na labumatesiana kesa lelê moa na mane, migira sui na tinoni tavosi kara mauri." ⁴ Maia Absalom migira sui na ida tana Israel ara rongomingaoa nina totogoko iani a Ahitopel.

⁵ Ma Absalom e tsaria, "Kalina ia kamu ba soamaia a Husai, ma ka rongomia nagua aia ke tsaria." ⁶ Mi kalina a Husai e mailaba, ma Absalom e tsarivania, "Iani nogo e vaga na totogoko a Ahitopel e naua vanigami. ?Laka e dou vanigita ka muria? Me ti ko padâ igoe e tau dou, mo ko tsarivanigami nagua ka naua."

⁷ Maia Husai e gokovisu vania a Absalom me tsaria, "Na totogoko vaga a Ahitopel e sauwanigo

kalina ia e tau saikesa dou. ⁸ Igoe o donadou nogo laka aia David na tamamu migira nina mane ara mane vailabu susuliga sosongo, mara veveigâ sosongo vaga moa kesa na bea daki kalina ara laulitania na dalena. Na tamamu igoe e sasaga sosongo tana vailabu mi tana bongi aia e tau dona ke totu kolugira nina mane. ⁹ Mi kalina nogo ia, e tau utu aia ke taopoi i laona sa vatuluma se sa nauna segeni. Mi kalina tsotsodo ti vaga a David ke tû, me ke labugira nimu mane igoe, migira sui moa kara rongomia na turupatuna sauba kara tsaria laka nimu mane igoe ara pukavisu lê. ¹⁰ Mi tana, me atsa moa ti kesa na mane malagai dou sosongo bâ me ke vô matagu vaga na laeone, me sauba nomoa ke matagu loki, rongona pipi sui tana Israel popono ara donagininogoa laka na tamamu igoe e mane vaumate tangirongo, me laka igira goto nina mane ara dona na vailabu susuliga. ¹¹ Minau au padâ laka ke dou bâ ti vaga igoe ko soasaigira sui na Israel tû kesa tabana na butona vera me tsau kesa tabana, ma kara danga vaga na vatuna one i tasi, mi muri migoe segenimu nogo ko ida vanigira tana vailabu. ¹² Me sauba igit ka ba tsodoa a David iava moa tana ke totu, ma ka labunovoti idanogoa ti aia ke donaginia na omea e laba. Maia kolugira nina mane sauba ke tau goto pipidi sa vidaqira. ¹³ Me ti vaga aia ke tsogopoi i laona kesa na verabau, migira sui nida tinoni sauba kara adimaia na itai ma kara raqa pukalia na verabau ia tana quou i lao. Me ke tagara goto ke kesa lelê na vatuna ke kauvisu i kelana na tetena.”

¹⁴ Maia Absalom migira sui na Israel ara tsaria, “Nina totogoko a Husai e dou liusia bâ nina totogoko a Ahitopel.” Na Taovia e pede idanogoa laka kara tau muria nina totogoko sasaga a Ahitopel, rongona ke gini labavania a Absalom na omea seko loki.

Ara Parovatavia a David Maia e Tsogoligi

¹⁵ Mi muri ma Husai e ba turupatuna vanikaira a Sadok ma Abiatar kaira na manetabu na totogoko vaga aia e sauvania a Absalom migira goto na ida tana Israel, ma na totogoko vaga e sauvanigira goto a Ahitopel. ¹⁶ Ma Husai e tsarigotoa, “!Kamu ka aligiri tsaku! Ma kamu ka mologoko bâ vania a David ke laka na totu tana bongi ia tana matarukana na Kô Jordan i ligisana na kaomate, ma nina aqo nomoa ke savu tsaku tabana kô rongona kara tau tangolia aia migira sui goto nina mane, ma kara labumatesigira.”

¹⁷ Mi kaira a Jonatan na dalena a Abiatar ma Ahimaas na dalena a Sadok ara ka pipitu nogo tana vuravura ni Enrogel varangisia i Jerusalem, rongona ara ka tau ngaoa na tinoni tana verabau kara reikaira. Ma nina aqo kesa na baka daki aqo ke vano pipi kalina me ke turupatuna vanikaira na omea ara laba, mi muri ti kaira kara ka ba tatamanga vania a David na taovia tsapakae. ¹⁸ Me kesa dani, kesa na baka mane e ba tavongani tsodokaira, me ba tsarivania a Absalom. Bâ, mi kaira ara ka tsogo tsaku mara ka ba taopoi i valena kesa na mane i Bahurim. Ma na mane ia e tamanina kesa na tuvu i ligisana na valena, mi kaira ara ka ba tsuna i laona. ¹⁹ Ma na tauna na mane ia e adia

na tsatsavuna, me ba tsavupoia na mangana na tuvu ia, me rasavagini bâ na vatuna sila i kelana rongona kara tau reigadoviginia. ²⁰ Migira nina mane sasanga a Absalom ara mai tsau tana vale ia mara veisuâ na daki, “?Laka iava kaira a Ahimaas ma Jonatan?”

Ma na daki ia e tsarivanigira, “Ara ka ba savu nogo i kô.”

Migira na mane ara lalavekaira mara tau goto tsodokaira, mi tana migira ara tû, mara visutugua i Jerusalem. ²¹ Mi kalina ara vano sui nogo igira, mi kaira a Ahimaas ma Jonatan ara ka dato mai tania na tuvu ia, mara ka ba tatamanga vania a David na taovia tsapakae. Mara ka katevania na omea a Ahitopel e vorogokona na nauvaniana mara ka tsaria, “Tsaku mo ko savu tabana kô.” ²² Bâ, ma David migira nina mane ara aligiri na savu tana Kô Jordan, mi kalina e vovomai na dani mara savu sui nogo igira.

²³ Mi kalina a Ahitopel e reia laka ara tau nogo muria nina totogoko, maia e tû me sage tana nina asi me visutugua i verana segeni. Me aragogira nina omea sui, mi muri maia e tû me ba ligoti segenina. Mara ba qilua tana ara qilugira nina vungu.

²⁴ Mi kalina a Absalom migira na Israel ara ba savu tana Jordan maia David e ba tsau nogo tana vera ni Mahanaim. ²⁵ Ma Absalom e moloa a Amasa ke lia gaqira taovia tagao nina mane vaumate na tuguna a Joab. Maia Amasa na dalena a Jeter na Ismael; ma na tinana aia nogo ko Abigail na dalena daki a Nahas ma na kulana ko Seruia na tinana a Joab. ²⁶ Maia

Absalom migira nina mane ara ba vaturikaea niqira valepolo tana butona kao ni Gilead.

²⁷ Mi kalina a David e ba tsau nogi i Mahaaim, mara tu mai na valaleana tugira a Sobi na dalena a Nahas ni Raba tana Amon, ma Makir na dalena a Amiel ni Lodebar, maia goto a Barsilai ni Rogelim tana Gilead. ²⁸⁻²⁹ Ara tu adimaigira na bilo ma na popovatu ma na nigeqira, me visana goto na mutsa vania a David migira nina mane: na uiti, na barli, na lakana na sila ara rapasinogoa ma na sila kodokodo, na pini, na bulumitsua, na lakana miliki, ma na krim, me visana goto na sipi. Rongona igira ara donanogoa laka a David migira nina mane kara vitoa, ma kara marou mate, ma kara kolae na liu i laona na kaomate.

18

Ara Tuliisia a Absalom Mara Labumatesia

¹ A David na taovia tsapakae e soasaigira sui nina mane, me votababagira tana alaala na toga ma na sangatu, me mologira nina mane sasanga kara tagaovigira. ² Mi muri maia e molovanogira i laona e tolu na alaala, kolutugira a Joab, ma Abisai na kulana a Joab, ma Itai ni Gat, pipi kesa tu vidaqira e tagaovia kesa na alaala. Ma na taovia tsapakae e tsarivanigira nina mane, "Inau segeniqu nogi sauba kau dulikolugamu."

³ Migira ara tsarivania, "Igoe ko laka goto na mai kolugami. E tau gua vanigira na gala ti vaga igami kami pilovisu ma kami tsogo, se atsa moa ti vaga kara labumatesigira na turina vidamami; migoe o rongoga loki liusigira bâ sangavulu toga

na vidamami igami. Me dou bâ ti vaga igoe ko totuvisu moa ieni i vera mo ko sausasanga bâ vanigami.”

⁴ Ma na taovia tsapakae e tsarivanigira, “E dou moa, sauba kau muria na omea vaga amu pedenogoa igamu.” Mi muri, maia e bâ, me tû ligisana na matsapakapuna na vera ia kalina igira nina mane ara alatsuna tania na vera tana alaala na toga ma na sangatu. ⁵ Maia David e parovatavitugira a Joab, ma Abisai ma Itai, me tsarivaganana iani: “Tana rongoqu nogo inau, au nongitugamu kamu tu laka na nauvaniana sa omea seko aia Absalom na mane vaolu.” Migira sui na alaala na mane vaumate ara rongomia kalina a David e moloa na ketsa iani vanitugira nina mane sasanga.

⁶ Migira nina mane vaumate a David ara vano tana nauna mangasâ, mara ba na vailabugi koluaqira na Israel i laona na legai atsi ni Epraim. ⁷ Migira nina mane a David ara tuliusigira na Israel; ara labusekoligira sosongo, mara rukapatu toga na Israel ara mate tana dani ia. ⁸ Ma na vailabugi aia e vairasavigi bamai i laona na butona popono na momoru, mara danga bâ ara mate i laona na legai atsi liusigira bâ igira ara mate tana vailabu.

⁹ Ma Absalom e sage kesa tana asi, mi sautu e tavongani tsodogira visana nina mane a David. Mi kalina a Absalom e liu bâ i vavana kesa na gai loki, ma na ivuna e kau tana arana na gai ia. Ma nina asi e ulovano saviliu segenina, ma Absalom e tsautsau moa tana masaoka. ¹⁰ Me kesa vidaqira nina mane a David e reia me

ba tsarivulagia vania a Joab, “!Taovia, inau au morosia a Absalom e tsautsau tana arana kesa na gai loki!”

¹¹ Ma Joab e tsarivania, “?Me ti o reivaganana ia, me matena gua o tau matesi saviliua? Me ti vaga ko matesinogoa, minau nogo sauba kau tusuvanigo ke sangavulu tavina na siliva me kesa gamu beleti.”

¹² Ma na mane ia e gokovisu me tsaria, “Atsa moa ti igoe ko sauvaniau ke kesa toga tavina na siliva, me utu goto kau pelea na dalena na taovia tsapakae. Igita sui a rongominogoa kalina na taovia tsapakae e ketsalitugamu igoe ma Abisai ma Itai me tsarivaganana iani, “Tana rongoqu nogo inau, au nongitugamu kamu tu laka na nauvaniana sa omea seko aia Absalom na mane vaolu.” ¹³ Me ti vaga inau kau petsakoe mangana na taovia tsapakae ma kau labumatesia a Absalom, ma na taovia tsapakae sauba ke rongomi nomoa na omea iani, rongona ara turupatuna vania pipi na omea sui ara laba, migoe sauba e utu lelê ko isutuguqu inau.”

¹⁴ Ma Joab e tsaria, “E utu goto kau pitu.” Maia e tû me aditugira tolu na bao me baoginia na aseasena a Absalom kalina aia e mamauri moa me tsautsau tana gai loki ia. ¹⁵ Mi muri mara tu sangavulu nina mane vaumate a Joab ara tupolia a Absalom mara tu labumatesipitsua.

¹⁶ Maia Joab e ketsaligira kara uvia na tavuli gana na suilavanginiana na vailabu, migira nina mane vaumate ara mololea na takuviaqira na Israel mara visumai. ¹⁷ Ara aditsunâ na konina a Absalom, mara ba tsonia i laona kesa na qilu

loki i laona na legai atsi, mara tsavuginia kesa na tsupu na vatu loki. Mi tana, migira sui na Israel ara viri tsogo, pipi kesa vidaqira e ulovano tana verana segeni.

18 Mi tana tagu e mauri moa a Absalom aia e logo vanisegenina kesa na kusuvatu tana nauna ara soaginia Nina Poi na Taovia Tsapakae, rongona e tau tamani sa dalena mane ke gini tamavu dato. Maia e tamavuginia na soana segeni, me tsau mai i dani eni ara soaginia Nina Kusu a Absalom.

Ara Tsarivulagia Vania a David Na Mateana a Absalom

19 Mi muri, ma Ahimaas na dalena a Sadok e tsarivania a Joab, “Ko tamivaniau moa ma kau ulo bâ i konina na taovia tsapakae kolua na turupatu dou laka aia na Taovia e maurisinogoa tania na limaqira gana gala.”

20 Ma Joab e tongovania me tsaria, “Tagara, rongona e tagara sa turupatu dou ko adivania i dani eni. Ke kesa dani segeni ti ko vano me tau i dani eni, rongona e mate na dalena na taovia tsapakae.” **21** Mi muri, maia Joab e tsarivania kesa nina tseka aia na mane ni Kus, “Ko bâ igoe mo ko tsarivania na taovia tsapakae na omea vaga o morosinogoa.” Ma na tseka ia e tsuporu me ulo vano.

22 Maia Ahimaas e amigokona me tsaria, “Inau au tau gini boe nagua ke laba; kiki igoe ko tamivaniau goto kau aditurupatu vano.”

Maia Joab e veisuâ, “?Dalequ, rongona gua ti igoe o ngaogotoa ko vano? E utu goto ko adia sa peluna na omea iani.”

23 Ma Ahimaas e tsaritugua, “Atsa moa ti nagua ke laba, inau au ngaoa moa kau vano.”

Ma Joab e tsarivania, “Vaga ia mo ko vano.” Bâ, ma Ahimaas e ulotsuna tana sautu e liu bâ tana Poi Jordan, me tau oka me ba liusia na tseka ia e ida vano.

24 Mi tana dani ia, ma David e totu i lao tana mangamanga ka gaqira levuga na matsapakapuna na vera tabana i laona mi tabana i taba. Me kesa na mane matali e ba tukae i kelana na bela tana mani sage bâ tana matsapakapuna na baravatu; maia e moro bâ me reia kesa na mane e uloulo segenina mai. **25** Maia e goko tsuna bâ vania na taovia tsapakae me tsarivulagi vania. Ma na taovia tsapakae e tsaria, “Ti vaga aia segenina, maia e adimaia kesa na turupatu dou.” Ma na mane ia e ulomai varangi sosongo nogo.

26 Mi muri, ma na mane matali e reia kesa segeni goto na mane e ulomai segenina, maia e gokotsuna bâ me tsarivania na mane reitutugu matsapakapu, “!Reia bâ! !E kesa goto na mane e uloulo mai!”

Ma na taovia tsapakae e tsaria, “Aia goto e adimaia kesa na turupatu dou.”

27 Ma na mane matali e tsaria, “Inau au reia laka na kesanina mane e ulo mai e vaga moa nina ulo a Ahimaas.”

Ma na taovia tsapakae e tsaria, “Maia na mane dou, me adimaia kesa na turupatu dou.”

28 Ma Ahimaas e goko magemage vania na taovia tsapakae me tsaria, “E dou nogu na omea sui.” Me tsonitsuna segenina tana kao i matana me tsaria, “!Tsonikaea na Taovia nimu God, aia e

sauvanigo na tangomana i koniqira na mane ara sove tania nimu tagao igoe taovia!"

29 Ma na taovia tsapakae e veisuâ, "?Laka e mamauri moa a Absalom na mane vaolu ia?"

Ma Ahimaas e gokovisu vania me tsaria, "Taovia, kalina a Joab nimu mane sasanga e molomaiau inau, minau au rongomia kesa na galaleleo loki sosongo mau tau moa donaginia nagua e laba."

30 Ma na taovia tsapakae e tsarivania, "Ko ba tû talu tagaria." Maia e bâ me tû i tana.

31 Mi muri, me mailaba goto aia na tseka ni Kus me tsarivania na taovia tsapakae, "!Taovia, inau au adimai vanigo kesa na turupatu dou! !Idani eni nogo na Taovia e sauwanigo na tangomana i koniqira igira ara sove tania nimu tagao igoe!"

32 Ma na taovia tsapakae e veisuâ, "?Laka e mamauri moa a Absalom na mane vaolu ia?"

Ma na tseka e gokovisu vania me tsaria, "Au amesia laka na omea e laba vania aia ke labagoto vanigira sui gamu gala taovia, migira sui goto ara sove tanigo."

33 Ma na taovia tsapakae e gini melu loki sosongo. Me ba dato tana voki i kelana na matsapakapu me tangitangi. Mi kalina e dadato bâ, me ngangai me tsaria, "!Dalequ kiki! !Dalequ a Absalom! !A Absalom na dalequ! !Ke dou ba kiki ti vaga inau kau mate, me ke tagara igoe dalequ! !A Absalom dalequ!"

19

A Joab e Totosasaga Vania a David

¹ A Joab e rongomia laka a David na taovia tsapakae e ngangai me tangisia a Absalom. ² Me vaga ia, ma na magemage matena na tangomana e pilo me lia na melu vanigira sui nina mane a David tana dani ia, rongona ara rongomia laka na taovia tsapakae e tangisia na dalena. ³ Migira ara visumai mui lê moa i laona na verabau, vaga moa ti kesa na alaala na mane vaumate ara gini vangamâ rongona ara tsogo lê tania na vailabu. ⁴ Ma na taovia tsapakae e tsavupoia na matana me ngangai loki me tsaria, “Kiki, dalequ! !Dalequ a Absalom! !A Absalom na dalequ!”

⁵ Ma Joab e tû me sage bâ i valena na taovia tsapakae me tsarivania, “I dani eni nogo igoe o paluvangamaqira nimu mane, igira na mane ara maurisigo igoe, migira goto na dalemu mane ma na dalemu daki, ma na taumu migira goto na savamu lê, ⁶ rongona igoe o galuvegira igira ara reisavigo mo reisavigira igira ara galuvego! Mi tana, migoe o saumakalia laka o tau saikesa padalokigira nimu mane sasanga migira nimu mane vaumate. Au reigadovigotoa laka ke dou bâ vanigo igoe ti vaga a Absalom ke mauri i dani eni migami sui kami mate. ⁷ Bâ, mi kalina ia ko tû, mo ko ba goko ragorago vanigira nimu mane. Minau au gini vatsa tana asana na Taovia, laka ti igoe ko tau nauvaganana ia, me sauba ke tagara goto ke kesa lelê na vidaqira ke totu kolugo ti ke tsau ke matsaraka. Ma na omea vaga ia ke seko sosongo liuliu bâ tanigira na omea seko sui igoe o gini rota tana maurimu popono.” ⁸ Mi tana, ma na taovia tsapakae e tû, me ba totu i lao ligisana na matsapakapuna na verabau ia. Mi

kalina igira nina mane ara rongomia laka aia e totu nogo i tana, migira sui lakalaka ara saimai i konina.

A David e Visutugua i Jerusalem

Mi tana tagu ia migira sui na Israel ara viri tsogo, pipi kesa vidaqira e ulovano tana verana segeni.⁹ Mi laona na Israel popono ara tuturiga na gini vaigokovigi i laoqira segeni mara tsaria, “Aia nogo a David na taovia tsapakae e maurisigita tanigira gada gala, me laumaurisigita tania na limaqira na Pilistia, mi kalina ia maia e tsogo tania a Absalom me mololea na verada.¹⁰ Ma Absalom, aia igita a vilia ke lia nida taovia tsapakae ara ba matesinogoa tana vailabu. ?Megua ti e tau ba tovoa ke kesa na soavisumaiana a David na taovia tsapakae?”

¹¹ Na turupatuna na omea ara tsaria igira na Israel e ba laba nogo i konina a David na taovia tsapakae. Maia e molovanokaira a Sadok ma Abiatar na manetabu, kara ka ba veisuagira igira na ida tana Juda, “?Egua ti igamu kamu tumuri tsotsodo na sangaana na taovia tsapakae me ke visutugua i valena?¹² Igamu na kamaqu segeni nogo inau ma na gabuqu. ?Egua ti igamu amu tumuri tsotsodo vaga ia na adivisuaqu inau?”¹³ Ma David e tsarivanikaira goto kara ka tsarivania a Amasa, “Igoe goto kesa na kamaqu. Ke tû i dani eni me ke bâ, inau au mologo igoe ko tagaovigira niqu mane vaumate na tuguna a Joab. !Maia God ke labumatesiau inau ti kau tau naua!”¹⁴ Ma nina goko vaga ia a David ara rongomingao sosongolia igira sui na tinoni

tana Juda, mara mologokona bâ vania ke visumai kolugira sui nina mane sasanga.

¹⁵ Maia na taovia tsapakae e aligiri me visu, mi kalina e mai tsau nogo tana Kô Jordan, migira na mane ni Juda, igira ara mai nogo i Gilgal laka kara adisavua i kô, ara mai valalea. ¹⁶ Mi tana tagu goto ia, maia Simei tana duli konina a Benjamin na dalena a Gera ni Bahurim e ba tsaku goto tana Jordan na valaleana a David na taovia tsapakae. ¹⁷ Mara dulikolua ara kesa toga na mane tana puku konina a Benjamin. Ma Siba, niqira maneapro igira nina tamadale a Saul, aia e mai kolugira goto ara sangavulu tsege na dalena mane me rukapatu nina maneapro, mara maitsau nogo tana Kô Jordan idavia na taovia tsapakae. ¹⁸ Igira ara tulusavu i kô gana kara adisavuginigira nina alaala na taovia tsapakae, ma kara naua na omea sui moa aia e ngaoa kara naua.

A David e Tobalaka Vania a Simei

Mi kalina na taovia tsapakae e vangaraua na tulusavu, maia Simei e mai me tsonitsuna segenina i matana aia, ¹⁹ me tsaria, “Kiki, taovia, ko padalea na omea seko au nauvanigo tana dani o mololea i Jerusalem. Mo ko laka goto na padadatoana babâ. ²⁰ Taovia, inau au donanogoa laka inau au sasi nomoa, maia nogoria na rongona ti inau na kesanina tana puku tabana i vava au mai na valaleamu igoe taovia i dani eni.”

²¹ Maia Abisai na dalena ko Seruia e gokodato me tsaria: “A Simei, nina aqo nomoa ke mate

rongona e gokoseko vania na taovia tsapakae aia na Taovia e vilinogoa."

²² Ma David e tsarivanikaira a Abisai ma Joab na kulana, "?Masei e veisuakagamu i kagamu? I dani eni nogo i kagamu amu ka lia gaqu gala inau. Inau nogo au taovia tsapakae tana Israel kalina ia, me tagara goto ke tau mate sa tinoni ni Israel i dani eni." ²³ Me pilobâ i konina a Simei me tsarivania, "Inau au vekevanigo laka e utu goto kara labumatesigo."

A David e Tobalaka Vania a Mepiboset

²⁴ Mi muri, ma Mepiboset na kukuana a Saul e mai goto na valaleana na taovia tsapakae. Maia e tau goto vulimalea na tuana, se ke aragodoua na ngolana, se ke tsagimalegira na polona, tuturiga tana tagu aia na taovia tsapakae e mololea i Jerusalem tsau kalina aia e visumai doutugua.

²⁵ Mi kalina a Mepiboset e mailaba tû i Jerusalem na valaleana na taovia tsapakae, maia na taovia tsapakae e tsarivania, "?A Mepiboset, egua ti o tau dulikoluau vano igoe?"

²⁶ Maia e gokovisu vania me tsaria, "Taovia, igoe o donanogoa laka inau au logu. Inau au tsariragoa vania a Siba niqu maneaoqo ke vangaraua niqu asi rongona kau sage i konina ma kau dulikolugo, maia e sove na nauana. ²⁷ Mi muri maia e ba pero gaqu i matamu igoe taovia, migoe o vaga saikesa nina angelo God, bâ, mo ko nauvaniau moa na omea o padâ igoe ke dou. ²⁸ Igami sui i laona na valena tamaqu e ulagana nomoa ko matesigami sui igoe taovia, minau moa o galuveau mo tamivaniau kau ba sanga

na mutsa tana nimu bela na mutsa. E tau goto tuguau kau nongigotoa sa vangalaka i konimu igoe taovia."

²⁹ Ma na taovia tsapakae e tsarivania, "Ko laka goto na tsariana sa omea. Inau au pedenogoa laka kagamu a Siba sauba kamu ka tamanipata tana nina omea tatamani a Saul."

³⁰ Ma Mepiboset e tsarivania, "Ko molovania moa a Siba ke tamanigira na omea sui. E tuguau nogo inau rongona igoe taovia o visumai doutugua i vera."

A David e Tobalaka vania a Barsilai

³¹ Maia Barsilai ni Gilead e mai goto tû i Rogelim na dulikolu savuana na taovia tsapakae tana Kô Jordan. ³² Ma Barsilai e tuqatuqa sosongo nogo, me tsaulinogoa e alu sangavulu na ngalitupana. Maia e tamani omea danga sosongo, mi kalina na taovia tsapakae e totu moa i Mahanaim, maia nogo a Barsilai e saumutsa vania. ³³ Ma na taovia tsapakae e tsarivania, "Mai mo ko dulikoluau vano i Jerusalem, minau sauba kau reitutugugo."

³⁴ Maia Barsilai e tsarivania, "Inau e utu nogo kau mauri oka. ?Me vaga ia, ma na rongona gua kau dulikolu vanogo igoe taovia i Jerusalem? ³⁵ Inau au tsaulinogoa e alu sangavulu na ngalitupaqu, me tagara goto sa omea ke dou vaniau kalina ia. Au tau nogo tangomana kau ganigadovia sa mutsa se kau inuvigadovia sa inu, me utu vaniau goto kau rongomigadovia na lioqira igira ara dona na linge. Sauba kau ngoligo lê moa igoe taovia. ³⁶ E

tau goto ulagaqu ko sauvaniau na peluna loki vaga ia. Bâ, minau sauba moa kau dulikolugo bâ tetelo moa tabana bâ na Kô Jordan. ³⁷ Mi muri, mo ko tamivaniau kau visu i veraqu ma kau ba mate i ligisana ka qiluqira na tamaqu ma na tinaqu. Iani nogo a Kimham na dalequ, maia nogo sauba ke aqo vanigo; ko adi bâ i konimu taovia, mo ko nauvania moa na omea igoe o padâ ke dou.”

³⁸ Ma na taovia tsapakae e tsarivania, “E dou, inau sauba kau adia a Kimham na tugumu igoe, ma kau nauvania pipi sui na omea igoe o ngaoa kau nauvania. Ma kau nauvanigo goto igoe pipi sui na omea o nongia i koniqu.” ³⁹ Ma David migira sui nina mane ara tû mara savu tabana na Kô Jordan. Mi tana ma David e domia a Barsilai me tabua, ma Barsilai e visutugua i verana.

Igira na Juda ma na Israel Ara Vaiganigi Tana Rongona na Taovia Tsapakae

⁴⁰ Mi kalina na taovia tsapakae e savu nogo kolugira na mane sui ni Juda ma na turina na mane ni Israel, maia e vano me ba tsau i Gilgal, maia Kimham e dulikolugotoa. ⁴¹ Mi muri, migira sui na Israel ara ba laba i konina na taovia tsapakae mara tsarivania, “?Taovia, rongona gua ti igira na kulamami na mane ni Juda ara adiligigo tanigami, mara dulikolugo igoe ma nimu tamadale, migira goto nimu mane na savu tana Kô Jordan?”

⁴² Migira na mane ni Juda ara gokovisu mara tsaria, “Igami ami nauvaganana ia rongona na taovia tsapakae aia e kesa nogo na vidamami

gami. ?Bâ, me rongona gua ti kamu gini kore igamu? Aia e tau goto volia sa gamami mutsa se ke sauvanigami sa omea.”

⁴³ Migira na Israel ara tsaria, “Igami na Israel ami sangavulu na puku, me vaga ia mami gini tamani rongona i konina a David na taovia tsapakae sangavulu kalina liusigamu igamu, atsa moa ti aia e kesa nogo na vidamui igamu. ? Rongona gua ti igamu amu peagami? !Kamu laka na padaleana laka igami nogo ami ida tsotsodo na gini goko tana rongona na adivisumaiana na taovia tsapakae!”

Migira na mane ni Juda ara gini livusuguradi sosongo liusigira bâ na mane ni Israel.

20

A Seba e Raqaligigira na Tinoni Tania a David

¹ Mi Gilgal e totu kesa na mane e tabaru sosongo nina sasaga, aia Seba na dalena Bikri tana puku konina a Benjamin. Aia e tû me uvia nina tavuli me gudato, “!Igita a tau nogo tamani rongona konina a David, me utu goto ka tsarimurina. !Ida gita mane ni Israel ma ka visutugua i vera!” ² Bâ, migira na Israel ara tû mara mololea a David mara vano kolua a Seba, migira moa na mane ni Juda ara totu kalavata kolua a David mara muria tû tana Kô Jordan me tsau i Jerusalem.

³ Mi kalina a David e labavisutugua i valena i Jerusalem, maia e aditugira na sangavulu na savana lê aia e molovisutugira kara tu reitutugua na valena, me ba molotugira i limaqira na mane

matali i laona kesa na vale. Maia e sauvanitugira pipi na omea ara tu kilia gana na mauri, me tau moa ba maturu kolutugira. Mi tugira ara tu totu kalavata moa i tana tana tu mauriqira popono vaga moa ti na daki tinamate.

⁴ Ma na taovia tsapakae e tsarivania a Amasa, “Ko soasaigira na mane ni Juda me kedanina nogo ko visumai kolugira ieni.” ⁵ Ma Amasa e tû me vano ke soamaigira, me tau moa visumai tana tagu na taovia tsapakae e piti vania. ⁶ Te e tû na taovia tsapakae me tsarivania a Abisai, “A Seba sauba ke molorota loki vanigita liusia bâ a Absalom. Ko adigira niqu mane mo ko ba takuvia a Seba, ke tau ba totuvigira visana na verabau tamani baravatuqira me ke tsogopoi tanigita.” ⁷ Bâ, migira nina mane a Joab, migira goto nina mane matali na taovia tsapakae, kolugira sui goto na mane vaumate ara mololea i Jerusalem kolua a Abisai mara ba takuvia a Seba. ⁸ Mi kalina ara ba tsau tana vatu loki i Gibeon, mi tana ma Amasa e mai tsodogira. Maia Joab e sagelia gana sagore na vailabu kolua kesa na isi e totu tana basana e sori bâ tana nina beleti. Mi kalina aia e aligiri laka ke ba tsodoa a Amasa ma nina isi ia e rutsu lê tania na basana. ⁹ Ma Joab e tsarivania a Amasa, “? Ogua kulaqu?” Me tangolia na ngolana tana limana madoa laka ke domia. ¹⁰ Maia Amasa e tau dilâ nina isi a Joab e tangolia tana limana mauli, maia Joab e tsukulagini bâ tana tobana a Amasa, ma na tinaena ara rutsutsuna tana kao. Maia e matepitsu saviliu, ma Joab e tau goto kilia ke labugotoa ti ke mate.

Mi muri, mi kaira a Joab ma Abisai na kulana ara ka takuvi babâ moa a Seba. ¹¹ Me kesa nina mane a Joab e mai me tû ligisana na konina a Amasa me gudato, “!Igira sui ara totu tabana ka koniqira a Joab ma David kara muria a Joab!” ¹² Ma na konina a Amasa e tsaro saikesa i levugana na sautu me tsavu poponoa na gabu. Maia nina mane a Joab e reia laka igira sui ara tu kaukau moa i tana, te aia e tû me raqaligia na konina tania na sautu me ba moloa i laona na uta, me tsavuginia kesa na polo na tsatsavu. ¹³ Mi kalina ara adiligia na konina tania na sautu, migira sui na tinoni ara tsarimurina a Joab na takuviana a Seba.

¹⁴ Maia Seba e liu tsapatugu bâ tana niqira votavota igira sui na puku tana Israel me ba tsau tana verabau ni Abel Bet Maaka, migira sui tana duli konina a Bikri ara saimai mara tsarimurina i laona na verabau ia. ¹⁵ Migira nina mane a Joab ara rongomia laka a Seba e totu i tana, bâ, migira ara ba totu polia na verabau ia. Ara ovudatoa na kao tana baravatuna na vera ia tabana i tano, mara tuturiga goto na tsaiana na tuana na baravatu gana ke gini puka i lao. ¹⁶ Mi tana, me kesa na daki sasaga sosongo tana vera ia e tukae tana baravatuna na vera me gugu tsunamai me tsaria, “!Rorongo! !Kamu rorongo! Kamu ba tsarivania a Joab ke mai ieni; inau au ngaoa kau goko kolua.” ¹⁷ Ma Joab e tû me ba i konina na daki ia, ma na daki e veisuâ, “?Laka a Joab nogoria igoe?”

Maia e gokovisu me tsaria, “Eo, inau nogoria.”

Ma na daki e tsarivania, “Taovia, ko rongo-

miau."

Ma Joab e tsarivania, "Bâ igoe, inau au rongono."

¹⁸ Ma na daki e tsarivania, "I sau ara lavu na tsariana na goko vaga iani, 'Kamu bâ i Abel mi tana kara votagoko vanigamu.' Maia nogo e vaga na omea ara naua. ¹⁹ Na veramami igami na vera tangirongo loki, migami ami totu tana rago mami totukakai kalavata i konina na God ni Israel. ?Ma na rongona gua ti igoe o tovoa laka ko veoa na veramami? ?Laka igoe o ngaoa ko toroutsania na omea e tamanina na Taovia?"

²⁰ Maia Joab e gokovisu me tsaria, "!E utu saikesa kau toroutsania se kau veoa nimui verabau igamu! ²¹ E tau saikesa mana. Aia moa na mane ara soaginia a Seba na dalena a Bikri, aia e talumai tana kao vungavungaga ni Epraim, aia e raqaligigira na tinoni tania a David na taovia tsapakae. Aia lelê moa na mane au kilia kamu molomai vaniau, me sauba kau vanoligi tania na verabau ieni."

Ma na daki ia e tsarivania, "E doua. Sauba kami tsonikaoni bâ vanigo tana baravatu na lovana a Seba." ²² Mi muri, ma na daki ia e bâ i koniqira na tinoni tana verabau ia me tsarivulagia vanigira na omea aia e vangarau na nauana. Migira ara tabea, mara kurikutia na lovana a Seba, mara tsonikaonia bâ na baravatu vania a Joab. Ma Joab e uvia nina tavuli vaga na papadana vanigira nina mane kara mololea na verabau ia, mara visu sui i veraqira. Ma Joab e visutugua i Jerusalem i konina na taovia tsapakae.

⁴ Migira ara gokovisu vania mara tsaria, “Nimami vaiganigi kolua a Saul ma nina tamadale e tau tugua ke gini goto na siliva se na qolumila, migami ami tau goto ngaoa kami labumatesia sa tinoni ni Israel.”

Ma David e veisuagira, “?Ma nagua moa amu padâ kau nauvanigamu?”

⁵ Migira ara tsarivania, “Maia Saul e ngaoa laka ke veoligigami saikesa, me ke tau goto kauvisu sa vidamami sa nauna moa tana Israel. ⁶ Ami ngaoa ko molomaigira i limamami kara tu vitu na kukuana mane a Saul, migami nogo kami ligoti tsauraginitugira i matana na Taovia i Gibeal, na verana nogo a Saul aia na taovia tsapakae na Taovia God e vilinogoa.

Ma na taovia tsapakae e tsarivanigira, “E dou. Sauba kau molotugira i limamui.”

⁷ Ma David e gaea moa na maurina a Mepiboset na dalena a Jonatan ma na kukuana a Saul, rongona ka niqira vekesai tabu ara ka naua kaira a David ma Jonatan. ⁸ Aia e tû me adikaira a Armoni ma Mepiboset, kaira ruka na dalena ko Rispa na dalena daki a Aia, e vasuvania a Saul; me aditugira goto tu tsege na dalena mane ko Merab na dalena daki a Saul, aia e vasutugira vania a Adriel na dalena a Barsilai ni Mehola. ⁹ Ma David e molotugira i limaqira na tinoni ni Gibeon, migira nogo ara ligoti tsauraginitugira tana vungavunga i matana na Taovia. Mi tugira sui ara tu mate kesa lelê moa kalina. Ara matesitugira tana tuturigana na tagu na pipitsu, kalina ara pitsugira na barli.

¹⁰ Mi tana, maia ko Rispa kesa na savana lê a Saul ma na dalena a Aia, e adia na polo matolu me aqosiginia kesa na babale vanisegenia tana maragova i tana ara moloa tu koniqira tugira na tinoni mate. Maia e tototu moa i tana tû tana tuturigana na tagu na pipitsu me tsau kalina e tumuligira na usa. Mi laona na dani aia e totu matengana na tsialigiaqira na manu tania tu koniqira, mi tana bongi aia e reitutugugira tanigira na omea tuavati atsi.

¹¹ Mi kalina a David e rongomia na omea e naua ko Rispa, ¹² maia e vano me adia ka suliqira a Saul ma Jonatan na dalena i koniqira na tinoni ni Jabes tana Gilead. Igira nogo ara komia ka koniqira tana pakoka i levugana na vera ni Bet San, i tana igira na Pilistia ara tsauraginikaea ka koniqira tana dani ara labumatesia a Saul tana Vungavunga Gilboa. ¹³ Ma David e adia ka suliqira a Saul ma Jonatan mi tugira goto ara tu vitu na mane ara vasini moa ligoti tsauraginitugira. ¹⁴ Mi muri, mara ba qilua ka suliqira a Saul ma Jonatan tana vatulumana nogo a Kis na tamana a Saul, i Sela tana butona kao ni Benjamin, mara naua pipi na omea vaga na taovia tsapakae e ketsaligira kara naua. Mi muri, maia God e rongomitugua niqira nonginongi vania na veraqira.

*Na Vailabugi Koluaqira na Mumu ni Pilistia
(1 Turupatu Dato 20:4-8)*

¹⁵ Mi muri bâ, me taratsi kesa goto na vailabugi ka levugaqira na Pilistia ma na Israel, ma David kolugira nina mane ara ba na vailabugi

koluaqira na Pilistia. Me kesa tana vailabu maia David e kolae sosongo. ¹⁶ Me kesa na mumû, a Isbibenob na soana, aia e kalagaia kesa na bao tapalamila gana ngongo tolu me kesa turina na kilo na mamavana, maia e soria i bunguna kesa na isi vaolu, me padâ ke tangomana na labumatesiana a David. ¹⁷ Maia Abisai na dalena ko Seruia e mai me sangâ a David, me baginia na mumû ia me labumatesia. Mi tana migira nina mane a David ara raiginia a David ke vekevanigira laka e utu goto ke tsarimuriqira tana vailabu. Mara tsarivania, “Igoe nimami vataragi igami na Israel, mami tau goto ngaoa ko mate tanigami.”

¹⁸ Mi murina ia, me taratsi goto kesa na vailabugi koluaqira na Pilistia i Gob, mi tana vailabu ia maia Sibekai ni Husa e labumatesia kesa na mumû a Sap na soana.

¹⁹ Me taratsi kesa goto na vailabugi koluaqira na Pilistia i Gob, mi tana vailabu ia maia Elhanan na dalena a Jair ni Betlehem e labumatesia a Goliat ni Gat, ma nina bao aia e varangi ke labuvati na matoluna.

²⁰ Mi muri mai, me kesa segeni goto na vailabugi e taratsi i Gat i tana e totu kesa na mumû aia e ngao vailabu sosongo. Maia e tamani ono na kakauna tana ruka limana, mara ono goto tana kaira sui ruka tuana. ²¹ Aia e tsaigira na Israel, me tû a Jonatan aia na dalena a Sama na kulana a David, me ba labumatesia.

²² Mi tugirani sui vati na mumû girani tu kukuaqira na mumû ni Gat, mara tu mate sui i limaqira a David migira nina mane vaumate.

22

*Nina Linge na Tangomana a David
(Linge 18)*

¹ Mi kalina na Taovia e laumaurisia a David tania na limana a Saul migira goto gana gala tavosi, maia David e teâ na linge iani vania na Taovia:

² Na Taovia aia nogo niqu reitutugu,
aia nogo niqu baravatu kakai.

³ Niqu God aia nogo e reitutuguau,
mi konina nogo ia inau au totu raviravi dou.
Aia e dilaa vaga moa na tako;
maia nogo e isutuguqu me ravisiau.
Aia nogoria niqu vagamauri;
e reitutuguau me maurisiau tanigira na tinoni
vanga tangopeke seko.

⁴ Inau au soâ na Taovia,
maia e laumaurisiau tania na limaqira gaqu gala.
!Tsonikaea na Taovia!

⁵ Na panuna na mate ara polipoliau;
ma na panuna na lualua ara karara tsavuau.

⁶ Na sosorina na mate ara virigi poliau,
ma na qilu e mangamanga nogo me totu pituau.

⁷ Mi laona niqu rota inau au soâ na Taovia;
au ngangaidato vania niqu God rongona aia ke
sangaau.

Mi laona nina valetabu aia e rongomia na
tatangina na lioqu;
maia e rongomi vatavia niqu ngangaidato vania.

8 !Mi tana, ma na barangengo e kakanu me olaola takuti;
ma na pukuqira na masaoka ara viri kakasisi rongona God e kore loki sosongo!

9 Na pungu bau e ngusu rutsumai tana babana na isuna,
ma na iruna na lake loki ma na madaova gagâ ara rutsu tana mangana.

10 E ratsivotâ na masaoka me tsunamai, kolu parako bau i vavana na tuana.

11 Aia e gini lovo tsaku tana rapona na angelo; me gini vanovano na rapona na guguri.

12 Maia e gini popolo popono moa na rodo; ma na parako matolu na usa e totu polipolia,

13 mi tana mararana na makana ara botsamai na kirapina na angaanga.

14 Mi tana, ma na gokona na Taovia aia e totu tana parako, e poda loki vaga na vivisa, mara rongomia na tatangina na liona aia e God Susuliga Sosongo.

15 Maia e gini vanavana nina pipili me sarangasi-gira gana gala; me naua me kirapi na angaanga me gini tsia tsogoligira.

16 Na pakokana na mao rodo e mamatsa kuti lê, ma na papakana na barangengo e totu labalaba lê kalina aia na Taovia e taimataqira gana gala, me goraragira tana nina kore loki.

17 Tû i gotu na Taovia e tatango tsunamai i lao me tangoliau, me raqakaeau tania na mao rodo.

18 Aia e laumaurisiau tania na limaqira susuliga
igira gaqu gala,
me tanigira sui goto igira ara reisaviau
igira nogoria ara susuliga liusiau inau.

19 Mi kalina inau au totu moa i laona na rota loki
migira ara maiginiau,
maia segeni nogo na Taovia e reitutuguau.

20 Aia e sangaau mau gini tanusi tania na rota;
maia nogo e laumaurisiau rongona e reingao
sosongoliau.

21 Na Taovia e sauvaniau na peluna rongona au
naua na omea e goto i matana;
maia e soadouau rongona e male dou niqu
sasaga.

22 Inau au muridoua nina ketsa na Taovia;
mau tau goto piloligi tania niqu God.

23 Inau au muritaonigira pipi sui nina vali;
mau tau goto petsakoe mangana.

24 Maia e donagininogoa laka au tau tsukia sa
sasi,
me laka inau au parovatavi segeniqu kau tau
naua sa omea seko.

25 Maia nogo na rongona ti aia e gini tusua
vaniau na peluna rongona inau au naua
na omea e goto i matana,
maia e donaginiau laka e male dou niqu sasaga
inau.

26 Taovia, igoe o mana vanigira igira ara mana
vanigo,
mo dou saviliu vanigira igira e doulaka niqira
sasaga.

mi kalina ara rongomia niqu goko migira ara rongomangaqu.

46 E viri puka lê sui gaqira susuliga,
mara gariri lê kalina ara rutsu tania niqira baravatu kakai.

47 !Na Taovia aia e totu mamauri manana! !
Tsonikaea aia niqu reitutugu!

!Katevulagia gana loki tsapakae God susuliga aia e maurisiau!

48 Aia e sauvanaiu na tangomana na tuliusiaqira igira gaqu gala;
maia e mologira danga na puku tavosi i limaqui inau,

49 me maurisiau tania na limaqira gaqu gala.
Eo Taovia, igoe nogo o sangaau te au gini tangomana na tuliusiaqira gaqu gala,
mo isutuguqu tanigira na tinoni vanga tan-gopeke seko.

50 Maia nogoria na rongona ti inau au gini tsonikaego i laoqira na puku tavosi sui;
mau teâ na linge na tsonikaeamu.

51 God e sauva na tangomana loki sosongo vania nina taovia tsapakae;
me sauvulagia nina galuve vô oli vania aia e vilinogoa,
me vaninogoa a David migira na kukuana na dani ma na dani.

23

Na Susuina Nina Goko a David

¹ Aia David na dalena a Jese, aia na mane God e naua me gini tangiloki gana rongo, aia nina God a Jakob e vilinogoa ke lia na taovia tsapakae, maia nogoria e teagira na linge rorongo dou sosongo vanigira na Israel. Migirani nogo na susuina nina goko a David:

² Nina Tarunga Tabu na Taovia e goko tana mangaqu inau; ma nina goko e totu nogo tana tutubena na mangaqu.

³ Aia na God ni Israel e goko nogo; maia segeni nogo niqira reitutugu igira na Israel e tsarivaniau:
 “Kalina kesa na taovia tsapakae e dona na gini tagao na pedegoto,
 me naua nina aqotagao tana kukuni tania God,
⁴ aia nogo e vaga na mararana na aso kalina e tau parakoga tana matsaraka,
 me vaga goto na usa e malobusigira na buruburu mara dato dou.”

⁵ Maia saikesa nogo ke vaga kalina God ke tabugira na kukuaqu, rongona aia e naua kesa na taso saliu koluau, na vekesai e utu saikesa goto ke tavota, ma na veke ia e utu goto ke oli.
 Aia moa e vaga na omea au kilia inau; maia nogo ke lia niqu tangomana, maia God sauba manana nomoa ke naua me ke laba vaga ia.

⁶ Migira ara peamangana God ara vaga saikesa na itai kokonaga ara tsoniligigira lê;

me tau goto tangomana ke kesa ke tangoliginigira na limana lê.

⁷ Masei ti vaga ke ngaoa na tangoliaqira, nina aqo nomoa ke tangoliginigira na tapala se na bao;
migira sauba kara iru sui saikesa.

*Igira Nina Mane Vaumate Tangirongo a David
(1 Turupatu Dato 11:10-41)*

⁸ Igitani nogo na soaqira igira nina mane vaumate tangirongo a David: na kesanina aia nogo a Joseb Basebet ni Takemon, maia nogo tu gaqira ida “Tugira na Tolu”; aia e baogingira nina bao mara gini mate alu sangatu na mane kesa moa kalina.

⁹ Ma na rukanina i tu laoqira “Tugira na Tolu” e tangiloki tu soaqira, aia nogo a Eleasar na dalena a Dodo tana duli konina a Aho. Me kesa dani aia e totu kolua a David kalina aia e tsaigira na Pilistia ara saimai gana kara vailabu. Migira na Israel ara pukavisu lê, ¹⁰ maia Eleasar moa e tukakai dou me vailabugi kolugira na Pilistia, poi tsau kalina e gavuruku me kade kakai na kakauna, me tau tangomana ke tapoka nina isi. Mi tana dani ia, e mana loki sosongo gana na Taovia tana vailabu. Mi kalina e sui nogo na vailabu, migira na Israel ara visu bâ tana nauna i tana e totu a Eleasar mara ba tsoraligia na tako i koniqira igira ara mate i tana.

¹¹ Ma na tolunina i tu laoqira “Tugira na Tolu” e tangiloki tu soaqira, aia a Sama na dalena a Aggee ni Harar. Migira na Pilistia ara saimai nogo i Lehi i tana e totu kesa na uta na pini. Migira na Israel ara tsogo tanigira na Pilistia, ¹² maia

moa a Sama e tukakai dou i laona na uta ia me tukapusia, me labumatesigira na Pilistia. Mi tana dani ia, e mana loki sosongo goto gana na Taovia tana vailabu.

¹³ Mi kalina e varavara nogo na tagu na pipitsu, mara tu tolu i laoqira “Igira na Tolu Sangavulu” ara tu vano tana vatuluma i Adulam i tana e totu a David, migira na alaala na Pilistia ara tototu moa tana Poi i Repaim. ¹⁴ Mi tana tagu ia, ma David e totu moa i kelana kesa na tetena ara barapoliginia na vatu, me kesa na alaala na Pilistia ara totuvia na vera ni Betlehem. ¹⁵ Ma David e pada sosongolia na verana me tsaria, “!Ke dou sosongo kiki, ti ke kesa ke ba saomai vaniau na kô tana tuvu e totu i ligisana na matsapakapuna na vera ni Betlehem!” ¹⁶ Mi tugira tolu na mane vaumate susuliga tangirongo ara tu aligiri mara tu liu tsapatugu bâ i levugaqira i tana ara tototu igira na Pilistia, mara tu ba saoa na kô tana tuvu ia, mara tu adivisumaia vania a David. Maia David e sove na inuviana; me adia moa me getu lea vaga na sausau vania na Taovia, ¹⁷ me tsaria, “!Taovia, e utu saikesa kau inuvia na kô iani! !Me ti vaga kau inuvia, me ke vaga saikesa moa laka ti inau au inuvia tu gabuqira na mane tugirani ara tu bisâ tu mauriqira!” Bâ, maia e sove saikesa na inuviana na kô ia.

Igirani nogo tu niqira aqo malagai tugira tolu na mane vaumate tangirongo tugirani.

¹⁸ Maia Abisai na kulana a Joab, maia ko Seruia nogo ka tinaqira, aia nogo e ida vanigira “Igira na Tolu Sangavulu Tangirongo.” Aia e baoginigira nina bao mara gini mate tolu sangatu na mane, maia e gini tangiloki rago na rongona

i laoqira "Igira na Tolu Sangavulu." ¹⁹ Aia nogo e tangiloki bâ gana rongo i laoqira "Igira na Tolu Sangavulu" me lia gaqira ida, me tau moa tangiloki na rongona ia vaga tu rongoqira "Tugira na Tolu."

²⁰ Ma Benaia na dalena a Jehoiada ni Kabseel aia goto kesa na mane vaumate tangirongo; maia e naugira danga na aqo malagai, me labumatesikaira goto ruka niqira mane vaumate susuliga bâ igira na Moab. Me kesa dani tana tagu na bisi loki kalina e puka na snou,* maia e ba tsuna i laona kesa na qilu loki me labumatesia kesa na laeone e totu i laona. ²¹ Maia e labumatesigotoa kesa na mane ni Ejipt aia e paquru me katsi sosongo, me tangolia kesa na bao loki. Ma Benaia e tû me labuginia nina tila, me lauligitsakua na bao tania na limana na mane ni Ejipt me labumatesiginia. ²² Igira nogo nina aqo malagai a Benaia aia e kesa i laoqira "Igira na Tolu Sangavulu." ²³ Aia e tangiloki rago na rongona, me tau moa tangiloki vaga tu rongoqira "Tugira na Tolu." Ma David e moloa a Benaia ke taovia vanigira nina mane matali segeni.

²⁴⁻³⁹ Igitani nogo na soaqira igira na tavosina i laoqira "Igira na Tolu Sangavulu":
 a Asahel na kulana a Joab,
 ma Elhanan na dalena a Dodo ni Bethlehem,
 mi kaira a Sama ma Elika ni Harod,
 ma Heles ni Pelet,
 ma Ira na dalena a Ikes ni Tekoa,

* **23:20** 23:20 "na snou" Visana tana vera tana tagu na bisi loki na usa e dona ke kakolu, me sere vaga moa na poke kalina e tumu me tsavua na kao popono.

ma Abieser ni Anatot,
ma Mebunai ni Husa,
ma Salmon ni Aho,
ma Maharai ni Netopa,
ma Heleb na dalena a Baana ni Netopa,
ma Itai na dalena a Ribai ni Gibe a tana Benjamin,
ma Benaia ni Piraton,
ma Hidai ni tana poi ligisana i Gaas,
ma Abialbon ni Araba,
ma Asmavet ni Bahurim,
ma Eliaba ni Saalbon,
migira na dalena a Jasen,
ma Jonatan,
ma Sama ni Harar,
ma Ahiam na dalena a Sarar ni Harar,
ma Elipelet na dalena a Ahasbai ni Maaka,
ma Eliam na dalena a Ahitopel ni Gilo,
ma Hesro ni Karmel,
ma Paarai ni Arab,
ma Igal na dalena a Natan ni Soba,
ma Bani ni Gad,
ma Selek ni Amon,
ma Naharai ni Beerot, aia nina mane kalagai sagore a Joab,
mi kaira a Ira ma Gareb ni Jatir,
ma Uria na Het.
Igira sui kolu ara tolu sangavulu vitu na mane vaumate tangirongo.

24

*A David e Naua na Tsokotinoni
(1 Turupatu Dato 21:1-27)*

¹ Na Taovia e kore vanigira tugua na Israel, me naua ma David e alomaia na rota loki vanigira.

Ma na Taovia e tsarivania David, “Ko bâ mo ko tsokogira sui na tinoni tana Israel mi tana Juda.” ² Maia David e tû me ketsalia a Joab aia gaqira ida nina mane vaumate me tsarivania, “Ko vano kolugira nimu mane sasanga, ma kamu liu i koniqira pipi sui na puku tana Israel, ke tû kesa tabana tana nida butona momoru igita, me ke tsau bâ i tana e vosa, ma kamu tsokogira sui na tinoni. Minau au ngaoa kau donaginia ke visa vaga na dangaqira.”

³ Maia Joab e tsarivania na taovia tsapakae, “Taovia, aia na Taovia nimu God ke naua, migira na tinoni ni Israel kara pabo kesa sangatu kalina liusia bâ na dangana vaga ara totu nogo kalina eni, me ke laba na omea iani tana maurimu nogo igoe. ?Ma na rongona gua goto ti igoe taovia o ngaoa na nauana na omea vaga iani?” ⁴ Maia na taovia tsapakae e tau rorongo, me ketsalia nomoa a Joab ma nina mane sasanga kara naua na omea aia e raiginigira kara naua. Migira ara tû, mara mololea na valena na taovia tsapakae, mara vano na tsokoaqira na tinoni ni Israel.

⁵ Migira ara ba tulusavu tana Kô Jordan, mara ba vaturikaea niqira valepolo i Aroer tabana i ata, tana verabau e totu i levugana na poi tana butona kao ni Gad. Me tû tana migira ara tave bâ i Jaser, ⁶ mara vano goto i Gilead mi Kades tana niqira butona kao igira na Het. Mi muri, mara ba tsau i Dan, mara tû i Dan mara votu bâ goto i Sidon. ⁷ Mi muri, mara ba tada i Tire na verabau ara barapoliginia na vatua, mi koniqira niqira verabau sui igira na Hivi ma na Kanaan, mi tana susuina mara ba tsau i Beerseba

tana Juda tabana i ata. ⁸ Mi kalina ara liuvi tovusinogoa na butona momoru ia, migira ara visumaitugua i Jerusalem, murina siu na vula me rukapatu na dani. ⁹ Mara ba tsarivulagi vania na taovia tsapakae na dangaqira popono na mane e tugugira nogo kara sangâ tana vailabu: ara 800,000 tana Israel, mara 500,000 tana Juda.

¹⁰ Mi kalina a David e nau suinogoa na tsokotinoni, maia e tuturiga na padasavi, me tû me tsarivania na Taovia, “!Inau nogo au tsukia kesa na sasi loki sosongo tana nauana na omea iani! Kiki Taovia, inau au naua kesa na omea bubulega sosongo, mau nongigo ko padalea moa niqu sasi.”

¹¹⁻¹² Maia na Taovia e tsarivania a Gad, aia nina propete a David, “Ko bâ mo ko tsarivania a David laka inau au molovania ara tu tolu na omea, maia ke vilia ke kesa i tu laoqira. Minau sauba kau nauvania na omea aia nogo e vilia.” Mi tana matsaraka na dani ngana, kalina e mamata nogo a David, ¹³ ma Gad e ba laba i konina, me tsarivulagi vania na goko vaga na Taovia e tsarinogoa, me veisuâ, “?Nagua o ngaoa? ?Ke tolu na ngalitupa ke liu na uvirau i laona nimu butona kao? ?Se i laona ke tolu na vula popono ko tsogo tanigira gamu gala? ?Se i laona ke tolu na dani popono na Taovia ke moloa na lobogu seko ke liuvia na veramu popono? Bâ, mi kalina ia, migoe ko papada dou, mo ko tsarivaniau na omea gua o ngaoa inau kau ba tsarivania na Taovia.”

¹⁴ Ma David e tsarivania a Gad, “! Inau e ponopala saikesa na tobaqu! Mau tau moa ngaoa

igira na tinoni lê kara kedeau. Molovania moa na Taovia aia segeni nogo ke kedeau, rongona aia moa e dona sosongo na galuve.” ¹⁵ Mi tana, maia na Taovia e moloa kesa na lobogu loki seko sosongo ke gadovigira na tinoni ni Israel, e tuturiga tana matsaraka me babâ poi tsau tana tagu aia nogo e titia. Tû kesa tabana na momoru ia me tsau kesa tabana, ara vitu sangavulu toga na tinoni ara gini mate. ¹⁶ Mi kalina nina angelo na Taovia e vangaraua laka ke toroutsani saikesalia na Jerusalem, ma na Taovia e pilotoba tugua tana kedeaqira na tinoni, me tsarivania nina angelo, “!Ko laka! !E tugunogoa!” Mi tana tagu ia, ma na angelo e tutû i ligisana nina nauna na mani labududusi uiti a Arauna aia na Jebus.

¹⁷ Ma David e morosia na angelo aia e labumatesigira na tinoni, me tsarivania na Taovia, “Taovia, inau nogo au tsukia na sasi iani. Inau moa au sasi. ?Ma na tinoni girani na omea seko gua ara naua igira? E dou bâ ti ko kedeau moa inau migira niqu tamadale.”

¹⁸ Mi tana dani nogo ia, ma Gad na propete e tû me ba laba i konina a David me tsarivania, “Ko tû mo ko vano tana nina nauna na labududusi uiti a Arauna, mi tana ko logoa kesa na belatabuvania na Taovia.” ¹⁹ Ma David e rongomangana na Taovia me vano vaga nogo a Gad e tsarivania. ²⁰ Maia Arauna e morotsuna me reia bâ na taovia tsapakae kolutugira nina mane sasanga ara tu dato bâ i konina. Maia e ba tao tsuporu tsuna tana kao i matana a David ²¹ me veisuâ, “?Taovia, egua vaga ti o mai ieni?”

Ma David e gokovisu vania me tsaria, “Inau au

mai kau volia nimu nauna gana na labududusi uiti, ma kau logoa ieni kesa na belatabu vania na Taovia gana na utusiginiana na lobogu seko loki ia.”

²² Ma Arauna e tû me tsaria, “Taovia ko adia moa, mo ko savori vania na Taovia na omea gua moa igoe o ngaoa. Migirani nogo na buluka gana ko gini savori-kodoputsa i kelana na belatabu; migirani goto na tapana gai ara sorisavua i lioqira na buluka ma na pava gana na labududusi uiti kara lia nimu lake.” ²³ Maia Arauna e saugira na omea sui girani vania na taovia tsapakae me tsarivania, “Aia na Taovia nimu God ke tabedoua nimu sausau.”

²⁴ Ma na taovia tsapakae e tsarivania, “Tagara, inau niqu aqo nomoa kau sauvanigo na matena popono. Inau e utu vaniau kau sauvania na Taovia niqu God na savori au adi lea mau tau volia.” Maia e sauvania a Arauna tsege sangavulu na tavina siliva na matena na nauna gana na labududusi uiti ma na buluka gira. ²⁵ Mi muri, maia e logoa kesa na belatabu vania na Taovia i tana, me savorigira na savori-kodokodo ma na savori tangomana na tinoni kara ganipatâ na turina. Na Taovia e rongomia nina nonginongi a David. Mi tana, ma na lobogu seko loki e gadovigira na Israel e sui lê.

Ghari Bible

Ghari: Ghari Bible (Bible with Deuterocanon)

copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ghari)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source

files dated 29 Jan 2022

eb379363-fbdd-532b-81c1-eb5fe7aa36a9